

2001

ÅRSRAPPORT

Fokus Bank

del av Danske Bank

Årsberetning

Konsernet Fokus Bank hadde for 2001 et årsresultat på -125,5 millioner kroner, mot -176,1 millioner kroner foregående år. Driftsresultat før tap og skatt utgjorde 330,4 millioner kroner, mot 254,5 millioner kroner året før. Inntektene er noe høyere enn året før, og kostnadene knyttet til driften er lavere. Resultatet er imidlertid sterkt preget av engangskostnader knyttet til konvertering av bankens IT-systemer til konsernets felles IT-plattform, og av økte tapsavsetninger.

Forvaltningskapitalen har i løpet av året vokst med 4,2 milliarder kroner til 54,4 milliarder kroner, tilsvarende en vekst på 8,4 prosent. Ordinære innskudd har gjennom året blitt redusert med 2,8 prosent, mens brutto utlån har økt med 1,8 prosent. Utlånsveksten påvirkes av en reklassifisering i balansen av enkelte utlån. Korrigert for reklassifiseringen økte brutto utlån med 6,1 prosent.

Virksomheten i 2001

Året har vært preget av store investeringer og omstilling av organisasjonen. IT-systemene er konvertert til konsernets felles IT-plattform. Banken har innrettet organisasjonen mot kjernevirksomheten, herunder konsentrert sine ressurser mot de kunderettede aktivitetene. I sum vil dette føre til bedre produkter og tjenester for bankens kunder, og til mer effektiv drift. Tiltakene skal bidra til at banken skal bli en sterk nasjonal aktør.

Resultatmessig preges året av arbeidet med skifte av bankens IT-plattform. Omfanget gjorde konverteringen til Norges største databytte i 2001. Gjennom skiftet har Fokus Bank gått over til samme plattform som resten av konsernet, noe som sikrer mer effektiv drift, nye løsninger for bankens kunder, og tilgang til en betydelig utviklingskapasitet. Selve skiftet ble gjennomført uten store konsekvenser for bankens kunder, og overgangen var vellykket.

Fokus Bank startet ved utgangen av 2000 en kritisk og grundig gjennomgang av bankens utlånsportefølje, og det ble funnet nødvendig å foreta tapsavsetninger på en rekke av engasjementene i porteføljen. Negativ utvikling på enkelte av disse kundeengasjementene, kombinert med fortsatt kritisk vurdering av hele utlånsporteføljen, medfører også i 2001 behov for store tapsavsetninger. Parallelt med dette arbeidet har banken oppgradert systemer og rutiner for kredittvurdering, for å sikre at nye engasjementer har tilfredsstillende risiko.

Banken har i løpet av året innført en ny divisjonalisert organisasjonsmodell. Organisasjonen er konsentrert rundt tre markedsdivisjoner; Personmarked, Bedriftsmarked og Kapitalmarked, samt Divisjon Drift. Divisjonaliseringen tydeliggjør kundeansvaret og legger til rette for faglig spesialisering av kunderådgivere. I tillegg muliggjør divisjonaliseringen sentral produksjon, styring og kontroll, samtidig som den lokale beslutningsmyndigheten og nærheten til kundene styrkes.

Fokus Bank har i 2001 styrket satsingen innenfor kapitalmarkedsområdet. Hovedprinsippene for satsingen er økt kunderetting av organisasjonen, økt satsing på aksjemegling og renter samt utvikling og salg av strukturerte spareprodukter.

Fokus Bank vil i fremtiden differensiere og skreddersy sitt tilbud i større grad enn tidligere, og vektlegge et service- og rådgivningsnivå som er mer tilpasset de enkelte kundenes ønsker og behov. Felles for bankens kundekonsepser er at de nå bygger på individualisert rådgivning. Som en konsekvens av dette, ble det i andre halvår lansert et eget kundekonsept for de formuende privatkundene - Fokus Merchant Bank. Konseptet vil i 2002 bli etterfulgt av nye tilbud for øvrige kundegrupper.

Fokus Bank har gjennom flere år vært tidlig ute med lansering av nye elektroniske betjeningsløsninger. Dette arbeidet er videreført i 2001 gjennom lansering av ny nettbank, utvidede muligheter for aksjehandel på Internett og bedriftskundeløsning for valutahandel på Internett.

Banken gjennomfører en løpende vurdering og tilpasning av sin lokalbankstruktur. Som ledd i dette arbeidet ble det i 2001 solgt tre filialer; henholdsvis i Bø, Vinje og Moi. De fire største byene er utpekt som bankens prioriterte vekstområder. Som en følge av dette, vil det i løpet av første halvår 2002 bli etablert nye filialer i Lillestrøm og i Oslo. Videre vil det bli opprettet nye filialer i Rogaland og i Trondheim.

Datterselskapet Danske Securities ASA ble solgt til Danske Securities AB med regnskapsmessig virkning fra og med 1. juli 2001.

I tråd med bankens ambisjoner om å øke satsingen i de store byene, og om i større grad enn tidligere å fremstå som en nasjonal aktør, vil banken styrke arbeidet med å bygge opp merkenavnet Fokus Bank. Dette vil i 2002 bli konkretisert gjennom omfattende markedsføringstiltak.

Mens 2001 på mange måter har vært et år preget av utvikling og styrking av organisasjonen og utvikling av nye kundekonsepser, er det i 2002 kundene skal få møte nye Fokus Bank. Banken vil derfor legge enda større vekt på den kunderettede delen av virksomheten.

Resultatregnskapet

Konsernets resultat av ordinær drift etter skatt utgjør -125,5 millioner kroner i 2001, mot -176,1 millioner kroner i foregående år. Inntektene er noe høyere enn i 2000. Kostnadene er noe lavere, til tross for betydelige kostnader knyttet til konverteringen til konsernets felles IT-plattform. Tapsavsetningene er noe høyere enn foregående år.

Inntekter

Netto renteinntekter utgjør 1 117,4 millioner kroner, en reduksjon på 7,2 millioner kroner sammenlignet med 2000. Det ble imidlertid i 2000 foretatt en inntektsføring av tidligere avsetninger på 32,2 millioner kroner, slik at den underliggende nettorenten viser en økning på 25,0 millioner kroner.

Netto andre driftsinntekter utgjør 532,8 millioner kroner, en økning på 29,9 millioner kroner fra 2000. Økningen skyldes i vesentlig grad økt utbytte på bankens aksjeportefølje. Inntekter fra gebyrer og provisjoner er redusert med 30,1 millioner kroner til 385,4 millioner kroner, i hovedsak som følge av at datterselskapet Danske Securities ASA ble solgt til Danske Securities AB med regnskapsmessig virkning fra og med 1. juli 2001. Netto gevinst på valuta og finansielle derivater er redusert med 7,8 millioner kroner fra 2000 til 2001. Netto gevinst på verdipapirer utgjør -16,1 millioner kroner, en reduksjon på 25,8 millioner kroner fra 2000. Som ledd i bankens strategi om å fokusere på kjernevirksomheten har banken solgt sine omløpsaksjer.

Andre driftsinntekter utgjør 98,6 millioner kroner, en økning på 47,1 millioner kroner fra 2000. Det er inntektsført 32,0 millioner kroner som salgsinntekt ved salg av tre filialer. Banken har i løpet av 2001 realisert 15 eiendommer. Salget av eiendommene har gitt en gevinst på 16,1 millioner kroner.

Kostnader

Samlede driftskostnader er 1 319,8 millioner kroner, en reduksjon på 53,2 millioner kroner fra forrige år, etter kostnader knyttet til IT-konverteringen på 174,0 millioner kroner.

Personalkostnadene var 13,5 millioner kroner lavere i 2001 enn i 2000. Pensjonskostnadene økte gjennom 2001, blant annet som følge av økt omfang av avtalefestet pensjon. En reduksjon i antall årsverk i konsernet på 92, bidro imidlertid til å trekke de samlede lønnskostnadene ned.

Regnskapet er belastet med kostnader knyttet til konverteringen til konsernets felles IT-plattform på 174 millioner kroner. I 2000 var konverteringskostnadene 79,0 millioner kroner. I tillegg kommer en nedskrivning av goodwill i datterselskapet Danske Securities ASA på 26,8 millioner kroner, i forbindelse med salget av selskapet.

Avskrivninger av varige driftsmidler ble redusert med 137,0 millioner kroner, i hovedsak som følge av at det i 2000 ble foretatt en nedskrivning av verdien av eiendomsmassen på 130,0 millioner kroner. Det ble i 2001 foretatt nedskrivning på eiendom på 4,5 millioner kroner.

Kostnadsgraden målt som sum ordinære kostnader i forhold til sum ordinære inntekter utgjorde 0,80. Tilsvarende forholdstall var 0,84 i 2000. Eksklusiv kostnader knyttet til IT-konvertering var dette forholdstallet 0,69 i 2001, mot 0,80 i 2000.

Tap på utlån og garantier

Basert på erfaringene gjennom året ble det i 2000 foretatt en mer kritisk vurdering av utlånsporteføljen, og det ble funnet nødvendig å foreta tapsavsetninger på en rekke av engasjementene i porteføljen. Dette arbeidet ble videreført i 2001 og har, sammen med en negativ utvikling på enkelte av disse engasjementene, medført behov for en betydelig økning i avsetningene. Arbeidet med forbedring av bankens kredittkvalitet på så vel bestående engasjementer som på nye er videreført, bl.a. i form av videreutvikling av rutiner og systemer.

Banken satte i 2001 av til sammen 694 millioner kroner i nye tap og tapsavsetninger, mot 600 millioner kroner i 2000. Samtidig ble det tilbakeført 108 millioner kroner, mot 85 millioner kroner året før. Netto tap på utlån ble dermed 586 millioner kroner, mot 515 millioner kroner i 2000. Konstaterte tap på utlån utgjorde 3 prosent av brutto tap på utlån.

Tapsavsetningene fordeler seg med 9 prosent på privatpersoner og 91 prosent på næringsliv.

Bankens avsetning til uspesifiserte tapsavsetninger er tilnærmet uendret siden forrige årsskifte. Uspesifiserte tapsavsetninger på 171,7 millioner kroner anses sammen med de spesifiserte tapsavsetningene tilstrekkelig til å dekke tapsrisikoen i porteføljen ved utgangen av året.

Når det gjelder forventede tap i årene som kommer vises det til egen note.

Skatt

Spørsmålet om bankenes fradragsrett på nedskrivning av preferansekapitalen mottatt fra staten under bankkrisen har fått sin rettslige avklaring. Fokus Bank har etter dette fått skattemyndighetenes medhold i at de fremførbare underskuddene ikke skal reduseres med nedskrivningen av preferansekapitalen.

Disponering av resultatet

Årets resultat, et underskudd på 125,5 millioner kroner, foreslås dekket ved overføring fra annen egenkapital.

Balansen

Forvaltet kapital

Konsernets forvaltningskapital er i 2001 økt med 4,2 milliarder kroner, eller 8,4 prosent, og var ved utgangen av året 54,5 milliarder kroner.

Brutto utlån til kunder er 45,4 milliarder kroner, en økning på 1,8 prosent fra forrige år. Utlånsveksten påvirkes av en reklassifisering i balansen av enkelte utlån. Korrigert for dette økte brutto utlån med 6,1 prosent. Veksten fordeler seg med - 6,2 prosent og 11,8 prosent på henholdsvis næringslivs- og personkunder. Innskudd fra kunder var 26,9 milliarder kroner ved utgangen av året, en reduksjon på 0,8 milliarder kroner eller 2,8 prosent.

Bankens innskuddsdekning, målt som innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån, utgjør 59 prosent ved utgangen av året. Sammenlignet med utgangen av 2000 er dette en reduksjon på 3,0 prosentenheter.

Ved utgangen av 2001 har banken 9,7 milliarder kroner i gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer. Dette er 0,5 milliarder kroner lavere enn ved utgangen av 2000. Fokus Bank benytter de konkurransefortrinn som Danske Banks eierskap og posisjon i markedet gir til å redusere bankens kostnader knyttet til funding, og til utstedelse av sertifikater og obligasjoner.

Kapitaldekning og egenkapital

Ved utgangen av år 2001 har Fokus Bank ASA en kjernekapitaldekning på 8,2 prosent for morselskapet og 7,0 prosent for konsernet. Tilsvarende tall var per 31.12.00 på hhv. 6,7 prosent og 6,2 prosent. Kapitaldekningen er per 31.12.01 på hhv. 13,3 prosent og 11,5 prosent for morselskap og konsern.

Prinsippet om fortsatt drift er lagt til grunn for avleggelsen av årsregnskapet.

Risikostyring

Bankens risikostyring er fokusert på områdene kredittrisiko, markedsrisiko, operasjonell risiko og likviditetsrisiko. Totalt sett representerer kredittrisikoen den største risikoen i banken, og den gis derfor særlig oppmerksomhet.

Fokus Banks kredittkontroll kombinerer fordelene av lokal kunnskap med konsernets felles retningslinjer og sentrale overvåking av utlånsporteføljen. Kredittgivningen styres ut fra en overordnet utlånspolitikk og ut fra fullmactsstrukturer. Samtlige engasjementer risikoklassifiseres basert på et definert sett av faktorer. Basert på bankens bransjekunnskap er det fastsatt rammer for maksimal eksponering for bestemte næringer. Parallelt med oppgradering av systemer og rutiner for kredittvurdering, for å sikre at nye engasjementer har tilfredsstillende risiko, gjennomfører banken et arbeid med nedbygging av de svakeste engasjementene, for å styrke boniteten i den samlede porteføljen.

Med operasjonell risiko menes tap som skyldes svikt i interne prosesser eller systemer, samt tap som følge av bedrag eller andre eksterne hendelser. Et betydelig fokus på kvalitet, gjennom kjerneverdier og intern kontroll, samt konvertering til konsernets felles systemer, skal bidra til å redusere den operasjonelle risikoen i banken.

Bankens markedsrisiko, som består av rente-, aksjekurs- og valutarisiko er lav sett i forhold til bankens egenkapital. Gjennom 2001 er risikoen redusert ved at banken ikke lenger driver egen handel i omløpsaksjer. Den resterende risikoen holdes på et lavt nivå gjennom bruk av rammestrukturer og stop loss regler. Posisjonene blir overvåket regelmessig for å sikre at risikoen holdes innenfor vedtatte rammer. All finansiell risiko er samlet i bankens Kapitalmarkedsdivisjon. Rammene for posisjonstaking er satt i samarbeid med Danske Bank, og risikostyringen i Fokus Bank inngår som en del av den samlede risikostyringen i Danske Bank.

Danske Bank konsernet er den viktigste kilden for bankens innlån utover kundeinnskudd. Det er definert rammer for hvor stor del av utlånene som kan finansieres kortsiktig. Likviditetsrisikoen vurderes som på linje med risikoen i andre norske banker, før en tar hensyn til Fokus Banks tilknytning til Danske Bank.

Medarbeidere

Ved årsskiftet var antall ansatte i konsernet 1 026. Omregnet til årsverk var tallet 992, hvorav 951 var ansatt i Fokus Bank ASA. I løpet av 2001 er antall årsverk i konsernet redusert med 92.

Det er etablert en lokal bedriftsoverenskomst som regulerer avtaler mellom ansatte og ledelse innenfor områdene lønnspolicy, arbeidstidssystemer, kompetanseutvikling og rekruttering.

Banken har bedriftshelsetjeneste for å sikre et godt arbeidsmiljø for de ansatte, og hvor målet er å fokusere på forebyggende tiltak. Det er i løpet av året ikke registrert skader eller ulykker i forbindelse med arbeid i Fokus Bank. Sykefraværet har i 2001 vært på 3,6 prosent, en reduksjon fra 3,8 prosent i 2000.

Banken satser sterkt på å gi kundene kompetent individualisert rådgivning. I tillegg til den kompetanseoverføring som skjer innenfor konsernet Danske Bank, er det inngått samarbeidsavtaler med eksterne partnere innenfor både faglig opplæring og personlig utvikling for å sikre at kunderådgiverne har den nødvendige kompetanse. Ledere skal gjennom tydelige lederkrav og via muligheter for lederutvikling bli gitt muligheten for å utøve ledelse i samsvar med bankens kjerneverdier.

Fokus Banks virksomhet er av en slik karakter at den i liten grad forurenser det ytre miljø.

Utsiktene fremover

Konverteringen til felles IT-plattform med konsernet medførte betydelige kostnader i 2001. Videreføringen av den kritiske gjennomgangen av utlånsporteføljen medførte betydelige tap også i 2001. Krav til høy kvalitet i nye engasjementer, kombinert med et aktivt arbeid gjennom 2001 og 2002 for å redusere omfanget av tapsutsatte engasjementer i porteføljen, innebærer at tapene ikke ventes å bli på samme høye nivå i 2002. Videre er det iverksatt en rekke tiltak for å øke inntektene og redusere kostnadene, jf. beskrivelsen av virksomheten i konsernet i 2001. Virksomheten i Danske Banks filial i Oslo vil fra og med 2. kvartal være en del av Fokus Bank. I forbindelse med kjøpet foreslår Styret overfor Generalforsamlingen i Fokus Bank en kapitalutvidelse på 300 millioner kroner.

Banken forventes på dette grunnlag å oppnå et bedre resultat i 2002 enn i det foregående år.

Styret

Styret i Fokus Bank ASA består av:

Bankdirektør Søren Møller Nielsen, formann
Bankdirektør Peter Straarup, nestformann
Finansdirektør John Giverholt
Advokat Mette Cecilie Greve
Administrerende direktør Anton Jenssen jr.
Konserndirektør Steinar Sivertsen
Gårdbruker Torbjørn R. Skjerve
Hovedtillitsvalgt Vibeke Ulvin (ansattevalgt)
Administrerende direktør Thomas F. Borgen

Varamedlemmer

Administrerende direktør Bjørn Arnestad
Administrerende direktør Kjell Jacobsen
Viseadministrerende direktør Terje Svendsen
Margunn Kleveland (ansattevalgt)
Finn Roy Orholm (ansattevalgt)

Søren Møller Nielsen

Peter Straarup

John Giverholt

Mette Cecilie Greve

Anton Jenssen jr.

Torbjørn R. Skjerve

Bjørn Arnestad

Thomas F. Borgen

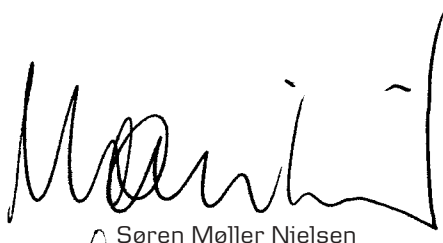
Vibeke Ulvin

Morbank		Resultatregnskap		Konsern	
2000	2001	Mill. kr	Note	2001	2000
4 009,3	4 184,5	Renteinntekter og lignende inntekter	31, 38	4 565,4	4 038,4
2 946,2	3 215,1	Rentekostnader og lignende kostnader	31, 38	3 448,0	2 913,8
1 063,1	969,4	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		1 117,4	1 124,6
75,7	157,0	Aksjeutbytte og andre inntekter av verdipapirer		77,5	31,7
294,9	350,9	Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		385,4	415,5
(64,1)	(63,9)	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		(64,1)	(64,8)
20,2	(21,0)	Netto gevinst/(-tap) verdipapirer		(16,1)	9,7
52,6	51,5	Netto gevinst/(-tap) valuta og finansielle derivater		51,5	59,3
56,5	110,6	Andre driftsinntekter		98,6	51,5
435,8	585,1	Netto andre driftsinntekter	32	532,8	502,9
1 498,9	1 554,5	Sum driftsinntekter		1 650,2	1 627,5
489,9	515,8	Lønn, pensjoner og sosiale kostnader	28, 29	561,5	575,0
359,5	443,3	Generelle administrasjonskostnader	28	475,3	400,2
217,2	54,6	Av- og nedskrivninger av varige driftsmidler	24	93,3	230,3
164,6	180,9	Andre driftskostnader	32	189,7	167,5
1 231,2	1 194,6	Sum driftskostnader		1 319,8	1 373,0
		Driftsresultat før tap på utlån og gevinst/tap/nedskrivning på langsiktige verdipapirer		330,4	254,5
267,7	359,9				
498,0	577,2	Tap (gevinst) på utlån og garantier	4, 5	586,3	514,7
(12,2)	(0,8)	Tap (gevinst) på finansielle anleggsmidler		(45,8)	(12,2)
(218,1)	(216,5)	Resultat av ordinær drift før skatt		(210,1)	(248,0)
(70,4)	(84,1)	Skatt på ordinært resultat	36	(84,6)	(71,9)
(147,7)	(132,4)	Resultat av ordinær drift etter skatt		(125,5)	(176,1)
0,0	0,0	Ekstraordinære kostnader	29	0,0	0,0
0,0	0,0	Skatt på ekstraordinært resultat		0,0	0,0
(147,7)	(132,4)	Resultat for regnskapsåret		(125,5)	(176,1)
		Disponeringer og overføringer			
0,0	0,0	Mottatt konsernbidrag		0,0	0,0
147,7	132,4	Overført fra annen egenkapital	16	125,5	176,1
147,7	132,4	Sum overføringer		125,5	176,1
0,0	0,0	Utbytte		0,0	0,0
0,0	0,0	Overført til fond for vurderingsforskjeller		0,0	0,0
0,0	0,0	Overført til opptjent egenkapital		0,0	0,0
0,0	0,0	Sum disponert		0,0	0,0

Morbank		Balanse		Konsern	
2000	2001	Mill. kr	Note	2001	2000
Eiendeler					
257,2	1 148,4	Kontanter og fordringer på sentralbanker		1 148,4	257,2
748,1	7 416,2	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		5 626,2	822,9
1 005,3	8 564,6	Utlån til kredittinstitusjoner	1.10	6 774,6	1 080,1
42 260,1	34 672,2	Brutto utlån til kunder	2,5,6,7,8,30,38	45 442,8	44 621,2
1 177,2	1 527,2	- Spesifiserte tapsavsetninger	3	1 545,2	1 193,1
169,0	169,0	- Uspesifiserte tapsavsetninger	3	171,7	171,9
40 913,9	32 976,0	Netto utlån til kunder		43 725,9	43 256,2
2,3	1,7	Overtatte eiendeler	26	1,7	2,3
3 265,7	1 507,4	Sertifikater og obligasjoner	19	1 510,5	3 277,8
706,8	304,6	Aksjer og andre verdipapirer	22	304,7	724,4
47,6	54,1	Eierinteresser i tilknyttede selskaper	20	54,1	47,6
1 129,0	1 007,2	Eierinteresser i konsernselskaper	21,23,38	0,0	0,0
786,8	865,7	Immaterielle eiendeler	24, 36	874,3	858,3
374,2	283,1	Varige driftsmidler	24,25,26,27	283,4	380,5
34,5	369,8	Andre eiendeler		372,8	33,8
453,6	593,2	Forskuddsbetalinger og opptjente inntekter	29	535,2	580,3
48 719,7	46 527,4	Sum eiendeler		54 437,2	50 241,3
Gjeld og egenkapital					
3 702,8	2 782,9	Gjeld til kredittinstitusjoner	12	10 571,9	5 152,3
27 724,9	26 943,6	Innskudd fra og gjeld til kunder	13	26 848,0	27 622,4
10 269,1	9 744,6	Sertifikater og og obligasjonsgjeld	14	9 744,6	10 269,1
701,2	670,8	Annen gjeld		671,9	850,8
599,6	375,2	Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter		584,4	626,3
233,5	209,2	Avsetninger til forpliktelser og kostnader	29,36,39	217,2	239,2
1 996,3	2 029,3	Ansvarlig lånekapital	15	2 029,3	1 996,3
45 227,4	42 755,6	Sum gjeld		50 667,3	46 756,4
1 130,2	1 543,4	Innskutt egenkapital *)	18	1 543,4	1 130,2
2 362,1	2 228,4	Opptjent egenkapital		2 226,5	2 354,7
3 492,3	3 771,8	Sum egenkapital	16,17	3 769,9	3 484,9
48 719,7	46 527,4	Sum gjeld og egenkapital		54 437,2	50 241,3

Poster utenom balansen: Se note 34, 35, 37, 40

*) Aksjekapital: Totalt 109 051 540 aksjer pål. kr 11,-

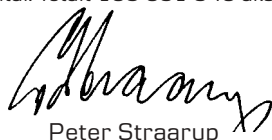
Søren Møller Nielsen

Mette Cecilie Greve

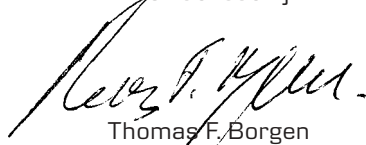
Bjørn Arnestad

Peter Straarup

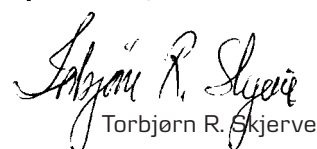
Anton Jenssen jr

Thomas F. Borgen

John Giverholt

Torbjørn R. Skjerve

Vibeke Ulvin

Oversikt noter

- Note 1. Regnskapsprinsipper
- Note 2. Utlån og tap fordelt på kundesegmenter og bransjer
- Note 3. Endring i spesifiserte og uspesifiserte tapsavsetninger
- Note 4. Tap på utlån og garantier
- Note 5. Utlån og tap per region
- Note 6. Tapsutsatte, misligholdte og nullstilte engasjement
- Note 7. Leasingavtaler fordelt på morbank og andre
- Note 8. Utlån gitt som ansvarlig lånekapital
- Note 9. Utlån til og forandringer på kredittinstitusjoner
- Note 10. Endringer i ikke inntektsførte renter på utlån
- Note 11. Utlån og garantier fordelt på risikogrupper
- Note 12. Innskudd fra kredittinstitusjoner
- Note 13. Innskudd fra kunder
- Note 14. Obligasjonslån
- Note 15. Bankens ansvarlige lånekapital
- Note 16. Spesifikasjon av egenkapitalendringer
- Note 17. Kapitaldekning
- Note 18. Eierforhold
- Note 19. Obligasjoner - sertifikater
- Note 20. Tilknyttede selskaper
- Note 21. Aksjer i datterselskaper
- Note 22. Beholdning andre langsiktige aksjer og andeler
- Note 23. Andeler i ansvarlige selskaper
- Note 24. Endringer i realaktiva
- Note 25. Investeringer i og salg av realaktiva 1997-2001
- Note 26. Overtatte eiendeler
- Note 27. Fast eiendom og leiekontrakter
- Note 28. Lønn og generelle administrasjonskostnader
- Note 29. Pensjoner morbank
- Note 30. Lån til tjeneste- og tillitsmenn
- Note 31. Renteinntekter og rentekostnader
- Note 32. Andre driftsinntekter
- Note 33. Andre driftskostnader
- Note 34. Restløpetid for hovedposter per 31.12.01
- Note 35. Avtalt tidspunkt for endring av rentebetingelser på hovedposter per 31.12.01
- Note 36. Skatter morbank
- Note 37. Garantiansvar, pantstillelser
- Note 38. Forholdet til datterselskaper
- Note 39. Avsetninger til forpliktelser og kostnader
- Note 40. Finansielle derivater og finansiell risikostyring
- Note 41. Betingede utfall
- Note 42. Kontantstrømoppstilling

Note 1. Regnskapsprinsipper

Generelt

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsprinsipper fastsatt i lover og forskrifter for forretningsbanker, samt etter god regnskapsskikk. Aksjer i datterselskaper tas inn etter kostmetoden i morbankens regnskap.

Konsolidering

Konsernselskapet omfatter Fokus Bank og selskaper hvor banken alene eller sammen med datterselskaper eier mer enn 50 % av aksjene. Disse selskapene fremgår av note 21. I tillegg inngår tilknyttede selskaper hvor banken eier mellom 20 % og 50 % og hvor eierinteressene gir grunnlag for innflytelse og er en langsiktig investering for konsernet. Disse selskapene fremgår av note 20.

Tilknyttede selskaper er vurdert etter egenkapitalmetoden. Interne mellomværende, renter, provisjoner og interngevinster mellom selskapene i konsernet elimineres.

Føring av tap på utlån

Utlån bokføres til nominell verdi redusert med tapsavskrivninger. Tapsavskrivninger gjennomføres etter en spesifikk risikovurdering av det enkelte engasjement. Ved vurderingene legges det vekt på kundens betalings- evne og realisasjonsverdien av eventuelle sikkerheter.

Når et engasjement er misligholdt, stoppes som hovedregel inntektsføring av renter. Hovedregelen er også at inntektsførte, ikke betalte renter på samme engasjement i inneværende regnskapsår, blir tilbakeført i resultat- regnskapet.

Som konstaterte tap regnes alle tap som er fastsatt gjennom konkurs, stadfestet akkord, gjeldsforhandlinger eller lignende.

Spesifiserte tapsavsetninger er avsetninger til dekning av påregnelige tap på engasjement som på balanse- dagen er identifisert som misligholdt eller tapsutsatt. Beregnet tap vil være differansen mellom engasjementets nominelle verdi og verdi av eventuelle sikkerheter. I denne vurderingen tas også hensyn til kundens øvrige forhold og eventuelle tiltak som er iverksatt for å bedre disse.

Et engasjement anses som misligholdt når det ikke betjenes som avtalt, og senest 90 dager etter forfalt, uopp- gjort termin.

På utlån hvor lånebetingelser endres, slik at verdien av utlånet blir vesentlig lavere enn verdien ville vært med ordinære rentebetingelser, føres differansen som konstatert tap. Differansen mellom pålydende og nedskrevet beløp inntektsføres over utlånets restløpetid.

I enkelte tilfeller vil banken i forbindelse med sitt inkassoarbeid overta eiendeler som har vært stilt som sikker- het for engasjementet. Når banken overtar slike eiendeler for raskt videresalg, vurderes disse til virkelig verdi og føres på egen linje under andre omløpsmidler i balansen.

Hvis banken overtar slike eiendeler til eget bruk eller anser eiendelene som en langsiktig investering, vurderes eiendelene til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet og klassifiseres som anleggsmiddel.

Uspesifisert tapsavsetning

Uspesifisert tapsavsetning omfatter avsetning til dekning av tap som må påregnes å inntreffe på engasjementer som ikke er identifisert og vurdert etter reglene om spesifiserte tapsavsetninger. Den uspesifiserte tapsavsetningen omfatter avsetninger for tre utlånsgrupper:

- private engasjement
- store næringslivsengasjement
- øvrige næringslivsengasjement

Per årsskiftet har ikke banken identifisert særskilte bransjer eller geografiske områder med behov for uspesifisert tapsavsetning. Bokførte avsetninger er basert på erfaringsmateriale og relevant statistikk.

Vurdering av eiendommer

Bankbygninger og andre faste eiendommer vurderes etter årsoppgjørskriftens og regnskapslovens vurderingsregler for anleggsmidler.

Overtatte eiendeler vurderes etter årsoppgjørskriftens og regnskapslovens vurderingsregler for omløpsmidler.

Se for øvrig note 27.

Verdipapirer

Bankens beholdning av obligasjoner og sertifikater er klassifisert som handelsportefølje. I handelsporteføljen inngår likvide verdipapir med henblikk på videresalg. Handelsporteføljen verdsettes til markedsverdi.

Aksjer er inndelt i porteføljene aksjer i datterselskaper og andre langsiktige aksjer. Som langsiktige aksjer klassifiseres de aksjene som er bestemt for varig eie, samt aksjer i datterselskaper.

Beholdning av langsiktige aksjer bokføres til anskaffelseskost. Dersom verdien av et selskap er lavere enn aksjens bokførte verdi og verdinedgangen ikke anses å være forbigående, nedskrives anleggsaksjen til virkelig verdi.

Vesentlige andeler i ansvarlige selskaper tas inn i regnskapet etter nettometoden, mens mindre andeler tas inn i regnskapet etter kostmetoden. Andeler i ansvarlige selskaper er vist i note 23.

Utstedte obligasjoner

Utstedte obligasjoner føres opp i balansen til markedsverdi på utstedelsestidspunktet. Over- og underkurs på utstedte obligasjoner periodiseres lineært over gjenværende løpetid til forfall.

Jf. note 14.

Leasing

Leasingavtaler hvor konsernet er utleier, er i all hovedsak finansiell leasing. Finansiell leasing klassifiseres i balansen under utlån. Rentedelen av leien inntektsføres mens avdragsdelen bokføres som nedbetaling på utlån. Konsernets leasingavtaler er gjort av bankens datterselskap Fokus Finans AS, og gjelder i hovedsak leasing av biler og anleggsmaskiner.

Valuta

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner etter middelkurs notert mellom kjøps- og salgskurs per 31.12.01. Netto inntekt eller tap resultatføres som netto kursgevinst/-tap valuta. Eiendeler og gjeld i valuta er sikret ved tilsvarende poster på motsatt side av balansen eller ved sikringsavtaler utenfor balansen. Urealiserte gevinster og tap på fordringer og gjeld i utenlandsk valuta er nettoført mot tilsvarende tap og gevinster på sikringspostene. Inntekter og kostnader i valuta omregnes til norske kroner etter valutakursen på bokføringstidspunktet.

Jf. note 34 og 40.

Finansielle derivater

Finansielle derivater deles inn i to porteføljer, bankportefølje og handelsportefølje. Bankporteføljen inkluderer derivater handlet med formål å sikre bestemte poster i bankens balanse. Øvrige derivater inngår i handelsporteføljen.

Sikringsforretninger

Avtaler inngått for å sikre et bestemt rentenivå eller en bestemt valutakurs på poster i bankens balanse defineres som sikringsforretning. Sikringsforretninger defineres normalt ved en-til-en forhold mot underliggende balansepost. Når de underliggende poster er for små til å kunne sikres en-til-en, sikres disse ved sikringsforretninger som har tilnærmet lik løpetid og hovedstol. Balansepost og tilhørende sikring identifiseres enten ved egen portefølje eller ved at en-til-en relasjon etableres og rapporteres sammen. Dette gjelder i hovedsak rentederivater.

Handelsforretninger

Alle avtaler som ikke sikrer balanseposter er definert som handelsforretninger.

Valutaderivater resultatføres i henhold til markedsverdi prinsippet og bokføres som netto kursgevinst/-tap valuta og finansielle derivater.

Resultat fra rentederivater bokføres etter markedsverdi prinsippet som kursgevinst/-tap valuta og finansielle derivater.

Markedsvurderingene bygger på observerte verdier i de aktuelle markeder, eventuelt beregning av markedsverdier basert på rentekurver og lignende. Verdien av beholdningene beregnes som om de skulle bli likvidert på rapporteringstidspunktet. Verdiene vil ikke nødvendigvis tilsvare de beløp som selskapet vil kunne oppnå i markedet.

Porteføljestyling og annen risikostyring

Banken har et eget porteføljestyringssystem for alle låneengasjement. Alle kunder har fått definert en risikokategori med tilhørende tapsrisiko. Dette er et verktøy som letter styring og oppfølging av bankens kreditt- og tapsrisiko. Jf. ellers beskrivelsen om føring av tap på utlån og tapsavsetninger.

Når det er behov for det, benytter banken derivater i sin sikring av rente-, kurs- og valutarisiko. For styring av renterisiko, og i bruk ved rammer, benyttes sensitivitetsrammer som målebegrep. Beregning av posisjoner og følsomheter av disse følger den struktur som er satt opp i disse rammene. Jf. beskrivelse i note 35.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer

Renter, provisjoner og gebyrer tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekt eller påløper som kostnader. Gebyrer som er direkte betaling for utførte tjenester tas til inntekt når de betales. Gebyrer som overstiger kostnadene forbundet med etablering av det enkelte lån periodiseres.

Avsetninger for omstillingstiltak

I forbindelse med restrukturering av virksomheten foretas det en vurdering av behovet for avsetninger for omstillingstiltak. Dersom utgiftene knyttet til iverksatte tiltak ikke kan sies å bidra til inntekter i kommende regnskapsperioder, og de fremtidige forpliktelsene representerer reelle forpliktelser på balansedagen, kostnadsføres utgiftene i inneværende regnskapsperiode og avsettes for forpliktelsene i balansen. Avsetningene tilbakeføres etter hvert som utgiftene påløper.

Avskrivninger

Varige eiendeler bokføres til anskaffelseskost tillagt oppskrivninger og redusert med akkumulerte ordinære avskrivninger og nedskrivninger. Avskrivningssatsene som benyttes er satt ut fra den beregnede økonomiske levetid. Avskrivningene foretas etter den lineære metode. Følgende avskrivningssatser benyttes: maskiner og inventar 10 %, transportmidler 20 %, Ansatte PC-er 30 % og bygninger 2 %. IT-utstyr blir kostnadsført i sin helhet i anskaffelsesåret. Aktiverte utviklingskostnader avskrives over fire år. Avskrivning på oppskrivning gjennomføres med de samme satser som ordinære avskrivninger. Varige eiendeler nedskrives hvis den virkelige verdien er vesentlig lavere enn den bokførte, og verdinedgangen ikke anses å være forbigående. Leasingeiendeler avskrives normalt etter annuitetsmetoden.

Pensjoner

Pensjonskostnader er behandlet i samsvar med norsk regnskapsstandard for pensjonskostnader. Netto pensjonskostnader inngår i posten lønn, pensjoner og sosiale kostnader i resultatregnskapet. Netto pensjonsmidler inngår i linje for overfinansiering av pensjonsforpliktelser i balansen, mens netto pensjonsforpliktelser inngår i linjen «Annen gjeld og avsetninger».

Skatt

Utsatt skatt og utsatt skattefordel er behandlet i samsvar med foreløpig regnskapsstandard for resultatskatt. Betalbar skatt og endringer i utsatt skatt og i utsatt skattefordel vises som årets skattekostnad i resultatregnskapet. Utsatt skatt beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Positive og negative forskjeller innenfor samme tidsintervall vurderes mot hverandre. Visse poster vurderes likevel særskilt, herunder pensjonsforpliktelser og oppskrivninger. Utsatt skattefordel oppstår når en har midlertidige forskjeller som medfører skattemessige fradrag i fremtiden. Utsatt skattefordel føres opp som immateriell eiendel i balansen når det er sannsynlig at de skattereduserende elementene vil kunne realiseres.

Note 2. Utlån og tap fordelt på kundesegmenter og bransjer

Morbank mill. kr	Brutto utlån		Garantier		Eksponering ved trekkfasiliteter	
	31.12.01	31.12.00	31.12.01	31.12.00	31.12.01	31.12.00
Sektor/næring						
Privatkundemarked	13 556	18 044	77	38	355	179
Næringsliv	19 556	20 591	1 790	1 845	4 604	6 194
Herav:						
Jordbruk/skogbruk	804	814	3	6	139	140
Havbruk/fiske	989	1 289	11	7	119	149
Industri, bergverk, olje, gass, shipping	4 911	5 216	711	740	1 442	1 597
Bygg og anlegg, kraft og vannforskyning	906	1 621	318	401	236	396
Handel/hotell/restauranter	3 366	3 429	170	204	1 648	2 224
Eiendomsdrift og tjenesteyting	6 207	6 282	512	383	783	1 290
Transport, lagring	2 373	1 940	65	104	237	398
Offentlig sektor	313	573	1	1	823	1 256
Utland, finans	1 247	3 053	889	1 201	313	1 168
Sum morbank (brutto)	34 672	42 261	2 757	3 085	6 095	8 797

mill. kr	Misligholdte utlån		Tapsutsatte lån		Spesifiserte tapsavsetninger	
	31.12.01	31.12.00	31.12.01	31.12.00	31.12.01	31.12.00
Sektor/næring						
Privatkundemarked	448	490	35	53	325	376
Næringsliv	827	661	1 250	1 521	1 136	767
Herav:						
Jordbruk/skogbruk	25	32	15	16	21	18
Havbruk/fiske	78	2	27	26	34	9
Industri, bergverk, olje, gass, shipping	165	121	556	542	342	200
Bygg og anlegg, kraft og vannforskyning	131	143	48	68	110	165
Handel/hotell/restauranter	241	177	132	234	209	147
Eiendomsdrift og tjenesteyting	164	119	354	508	318	151
Transport, lagring	23	67	118	127	102	77
Offentlig sektor			0	0	0	0
Utland, finans	12	9	98	87	66	34
Sum morbank (brutto)	1 287	1 160	1 383	1 661	1 527	1 177

Note 2. Utlån og tap fordelt på kundesegmenter og bransjer

Konsern mill. kr	Brutto utlån		Garantier		Eksponering ved trekkfasiliteter	
	31.12.01	31.12.00	31.12.01	31.12.00	31.12.01	31.12.00
Sektor/næring						
Privatkundemarked	22 293	19 937	77	38	355	179
Næringsliv	21 572	21 235	1 790	1 845	4 604	6 194
Herav:						
Jordbruk/skogbruk	874	846	3	6	139	140
Havbruk/fiske	999	1 290	11	7	119	149
Industri, bergverk, olje, gass, shipping	4 969	5 267	711	740	1 442	1 597
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	940	1 649	318	401	236	396
Handel/hotell/restauranter	3 443	3 490	170	204	1 648	2 224
Eiendomsdrift og tjenesteyting	7 899	6 712	512	383	783	1 290
Transport, lagring	2 448	1 981	65	104	237	398
Offentlig sektor	319	581	1	1	823	1 256
Utland, finans	1 259	2 868	889	1 201	313	1 168
Sum konsern (brutto)	45 443	44 621	2 757	3 085	6 095	8 797

mill. kr	Misligholdte utlån		Tapsutsatte lån		Spesifiserte tapsavsetninger	
	31.12.01	31.12.00	31.12.01	31.12.00	31.12.01	31.12.00
Sektor/næring						
Privatkundemarked	448	490	35	53	325	376
Næringsliv	827	661	1 250	1 521	1 154	783
Herav:						
Jordbruk/skogbruk	25	32	15	16	21	18
Havbruk/fiske	78	2	27	26	34	9
Industri, bergverk, olje, gass, shipping	165	121	556	542	342	200
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	131	143	48	68	110	165
Handel/hotell/restauranter	241	177	132	234	227	163
Eiendomsdrift og tjenesteyting	164	119	354	508	318	151
Transport, lagring	23	67	118	127	102	77
Offentlig sektor			0	0	0	0
Utland, finans	12	9	98	87	66	34
Sum konsern (brutto)	1 287	1 160	1 383	1 661	1 545	1 193

Note 3. Endring i spesifiserte og uspesifiserte tapsavsetninger

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
807.2	1 177.2	Spesifisert avsetning til dekning av tap på utlån, garantier mv. 01.01.	1 193.1	811.4
		- Periodens konstaterte tap i perioden på utlån, garantier mv. hvor		
(119.5)	(189.3)	det tidligere er foretatt spesifisert tapsavsetning	(189.3)	(119.5)
130.7	220.1	+ Økte spesifiserte tapsavsetninger i perioden	220.1	130.7
425.6	409.9	+ Nye spesifiserte tapsavsetninger i perioden	421.0	437.3
(66.8)	(90.7)	- Tilbakeføring av spesifiserte tapsavsetninger i perioden	(99.7)	(66.8)
1 177.2	1 527.2	Spesifisert avsetning til dekning av tap på utlån, garantier mv. 31.12.	1 545.2	1 193.1

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
169.0	169.0	Uspesifisert avsetning til dekning av tap på utlån, garantier mv. 01.01.	177.0	177.0
0.0	0.0	+ Periodens uspesifiserte avsetning til dekning av tap på utlån, garantier mv.	-0.1	0.0
169.0	169.0	Uspesifisert avsetning til dekning av tap på utlån, garantier mv. 31.12.	176.9	177.0
169.0	169.0	Herav uspesifisert avsetning til dekning tap på utlån per 31.12.	171.7	171.9
0.0	0.0	Herav uspesifisert avsetning til dekning tap på garantier per 31.12.	5.2	5.1

Note 4. Tap på utlån og garantier

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
370.0	350.0	Periodens endring i spesifiserte tapsavsetninger	352.1	381.6
0.0	0.0	+ Periodens endring i uspesifiserte tapsavsetninger	(0.1)	0.2
119.5	189.3	+ Periodens konstaterte tap som det tidligere år er avsatt spesifisert tapsavsetning for	189.3	119.5
26.6	46.1	+ Periodens konstaterte tap som det tidligere år ikke er avsatt spesifisert tapsavsetning for	53.2	31.5
(18.1)	(8.2)	- Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	(8.2)	(18.1)
0.0	0.0	+ Gjeldsettergivelse døtre	0.0	0.0
498.0	577.2	Periodens tapkostnader	586.3	514.7

Netto avsetninger av tap på utlån, garantier mv.

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
26.6	46.1	Kostnadsførte konstaterte tap	53.2	31.5
130.7	220.1	Økte spesifiserte tapsavsetninger	220.1	130.7
425.6	409.9	Nye spesifiserte tapsavsetninger	421.0	437.2
582.9	676.1	Sum nye tap	694.3	599.4
(66.8)	(90.7)	Tilbakeførte spesifiserte tapsavsetninger	(99.7)	(66.8)
516.1	585.4	Sum spesifiserte tap	594.6	532.6
(18.1)	(8.2)	Inngått på tidligere konstaterte tap	(8.2)	(18.1)
0.0	0.0	Økning i/(tilbakeføring av) uspesifiserte tapsavsetninger	(0.1)	0.2
498.0	577.2	Periodens tapkostnader	586.3	514.7

Note 5. Utlån og tap per region

mill. kr Region	Brutto utlån 31.12.01				Tap 2001			Ikke inntektsførte renter*)	
	Privat	Næring	Sum	%	Brutto	Inngang	Netto	Beløp	%
Region Troms	945	1 722	2 667	8	82	16	66	5	18
Region Nord-Trøndelag	1 628	1 632	3 260	9	18	6	12	2	7
Region Sør-Trøndelag / Møre og Romsdal	3 670	7 653	11 323	33	219	19	200	15	54
Region Hordaland / Sogn og Fjordane	1 569	1 665	3 234	9	105	8	97	2	7
Region Rogaland	1 877	3 267	5 144	15	115	13	102	1	4
Region Telemark	1 323	1 107	2 430	7	65	23	42	1	4
Region Oslo / Østlandet	1 864	3 224	5 088	15	72	14	58	2	6
Ufordelt Region	0	18	18	0	0		0	0	0
Felleskapital	680	828	1 508	4	0		0	0	0
Morbank	13 556	21 116	34 672	100	676	99	577	28	100
Datterselskap	8 737	2 053	10 790		18	9	9		
Eliminering		-19	-19						
Konsern	22 293	23 150	45 443		694	108	586		

*) «Ikke inntektsførte renter» er renter på engasjement som er definert som misligholdte/usikre. Renter på slike engasjement skal iflg. tapsforskriftene ikke inntektsføres, og reduserer dermed morbankens nettorente. Jf. definisjon av nullstilte engasjement note 6.

Note 6. Tapsutsatte, misligholdte og nullstilte engasjement

mill. kr	Totalt Morbank 1)				
	31.12.01	31.12.00	31.12.99	31.12.98	31.12.97
Tapsutsatte engasjement *)2)					
Brutto tapsutsatte engasjement	1 383	1 661	514	244	276
Spesifiserte tapsavsetninger	556	434	166	93	115
Netto tapsutsatte engasjement	827	1 227	348	151	161
Tapsavsetninger i % av brutto tapsutsatte engasjement	40	26	32	38	42
Misligholdte engasjement *)3)					
Brutto misligholdte lån	1 287	1 160	1 150	1 147	1 100
Spesifiserte tapsavsetninger	971	743	641	628	626
Netto misligholdte lån	316	417	509	519	474
Tapsavsetninger i % av brutto mislighold	75	64	56	55	57
Netto mislighold i % av brutto utlån	0,9	1,0	1,3	1,4	2,0
*) Av disse:					
Nullstilte engasjement 4)					
Brutto misligholdte lån	1 000	1 035	919	993	955
Spesifiserte tapsavsetninger	971	743	641	628	626
Netto misligholdte lån	29	292	278	365	329
Tapsavsetninger i % av brutto mislighold	97	72	70	63	66
Netto mislighold i % av brutto utlån	0,1	0,7	0,7	1,0	1,0
Ikke inntektsførte renter	28	49	47	37	34
Utvikling softlån 5)					
Softlån	80	113	107	113	100

1) Tallene for morbank er i det alt vesentlige identiske med konsernets tall.

2) Tapsutsatte engasjement er engasjement hvor det ut fra en vurdering av kundens økonomiske situasjon er foretatt en spesifisert tapsavsetning, selv om det ikke foreligger mislighold.

3) Engasjement som har overtrekk/restanse, klassifiseres som misligholdt, med mindre forholdet vurderes å være av forbigående karakter. Dersom lånet har hatt overtrekk i mer enn 90 dager, betraktes det uansett som misligholdt.

4) Nullstilte engasjement er engasjement hvor det ikke foretas inntektsføring av renter og provisjoner

5) Engasjement hvor det på grunn av kundens økonomiske situasjon er inngått avtale mellom banken og kunden om at det i en periode skal belastes en rente som ligger lavere enn markedsrenten.

Note 7. Leasingavtaler fordelt på morbank og andre

mill. kr	Avtaler per 31.12.01			Tap på avtaler i 2001		
	Privat	Næring	Sum	Brutto	Inngang	Netto
Morbank	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Datterselskap 1)	5.6	294,2	299.8	9,1	0.0	9,1
Konsern	5.6	294,2	299.8	9,1	0.0	9,1

1) Av bankens datterselskaper er leasingkontraktene tilhørende Fokus Finans AS.

Note 8. Utlån gitt som ansvarlig lånekapital

Gitt ansvarlig lånekapital til andre foretak fordeler seg på:

mill. kr	2001	2000
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2,8	2,8
Obligasjoner og andre rentebærende papirer	0,0	0,0
Sum gitt til finansinstitusjoner	2,8	2,8
Gitt til andre	1,2	2,6
Sum gitt ansvarlig lånekapital	4,0	5,4

Note 9. Utlån til og forandringer på kredittinstitusjoner

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
285,5	299,8	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	1 348,5	360,2
462,6	7 116,4	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	4 277,7	462,7
748,1	7 416,2	Sum utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5 626,2	822,9

Note 10. Endringer i ikke inntektsførte renter på utlån

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
95,7	94,2	Påløpte, ikke inntektsførte renter på balanseført utlån 01.01.	94,2	95,7
17,3	10,5	- Periodens inntektsføring av tidligere perioders renter på utlån	10,5	17,3
33,7	66,2	- Påløpte, ikke inntektsførte renter på utlån som har gått ut av balansen + Periodens påløpte, ikke inntektsførte renter på utlån	66,2	33,7
49,5	27,5	som er identifisert som tapsutsatt	27,5	49,5
94,2	45,0	Påløpte, ikke inntektsførte renter på balanseført utlån 31.12.	45,0	94,2

Note 1 1. Utlån og garantier fordelt på risikogrupper

Fokus Bank klassifiserer alle lånekunder etter risiko. Kategorien fastsettes på grunnlag av en regnskapsanalyse av kunden.

Fokus Bank konsern

Bedriftsmarked

Risiko	Brutto utlån		Garantier		Trekkfasiliteter osv.		Spesifiserte tapsavsetninger	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000
Lav	9 389	10 883	1 501	1 692	4 191	5 946	29	51
Medium	8 651	8 735	857	1 082	1 083	1 902	270	85
Høy	4 039	3 897	268	185	426	437	530	207
Tapsutsatt	1 071	1 129	54	82	40	45	391	473
Sum	23 150	24 644	2 680	3 041	5 740	8 330	1 220	816

Personmarked

Kategori	Brutto utlån		Garantier		Trekkfasiliteter osv.		Spesifiserte tapsavsetninger	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000
Lav	17 591	17 260	63	36	304	348	5	12
Medium	4 233	2 026	14	8	48	118	7	14
Høy	166	124			3	1	1	5
Tapsutsatt	303	568			-	-	312	346
Sum	22 293	19 978	77	44	355	467	325	377
Sum	45 443	44 622	2 757	3 085	6 095	8 797	1 545	1 193

Uspesifisert tapsavsetning er ikke tilordnet noen bestemt kategori.

Forventet årlig tapsnivå

På bakgrunn av empiriske data for norske banker for tapsavsetninger for flere år, over en normal konjunktursyklus, er det vanlig å forvente et tapsnivå på ca 0,4 % - 0,5 % av totale utlån. For Fokus Bank vil dette gi årlige tapsavsetninger på ca 200 - 220 mill. Oppgradering av bankens kredittpolitikk, samt arbeidet med å redusere andelen svake engasjement i utlånsporteføljen, tilsier at Fokus Bank i normale år ikke vil ha høyere tap enn hva som anses normalt for norske banker.

Note 12. Innskudd fra kredittinstitusjoner

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
161,8	126,7	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	126,7	120,2
3 541,0	2 656,2	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	10 445,2	5 032,1
3 702,8	2 782,9	Sum innskudd fra kredittinstitusjoner	10 571,9	5 152,3

Spesifikasjon av gjeldspostene på de vesentligste valutaer: Beløpene er omregnet til NOK med kurs per balansedagen.

USD	1 352,80
EUR	730,60

Gjennomsnittlig rente for lån og innskudd fra kredittinstitusjoner er 7,10 %.

Fremgangsmåte for beregning av gjennomsnittlig rente er reelle renteutgifter i forhold til gjennomsnittlig kapital.

Ingen konti i denne gruppen har vilkår ut over det som er vanlig for gruppen.

Note 13. Innskudd fra kunder

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
26 644,9	25 197,2	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	25 101,6	26 542,4
1 080,0	1 746,4	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	1 746,4	1 080,0
27 724,9	26 943,6	Sum innskudd fra kunder	26 848,0	27 622,4

Spesifikasjon av gjeldspostene på de vesentligste valutaer: Beløpene er omregnet til NOK med kurs per balansedagen.

USD	319,2
EUR	171,7
GBP	30,7
SEK	38,4

Gjennomsnittlig rente på innskudd fra kunder er 6,10 %.

Fremgangsmåte for beregning av gjennomsnittlig rente er reelle renteutgifter i forhold til gjennomsnittlig kapital.

Ingen konti i denne gruppen har vilkår ut over det som er vanlig for gruppen.

Note 14. Obligasjonslån

Låneinformasjon

mill. kr

Lagt ut	Type	Kurs	Forfall	Valuta Type	Valuta Beløp	NOK Beløp	Rentevilkår
22.02.99	Åpent	99,874	22.02.02	USD	300,0	2 705,8	Flytende USD rente
06.02.98	Åpent	100	06.02.03	NOK		330,0	Flytende rente med rentetak
14.05.98	Åpent	99,783	14.05.03	USD	300,0	2 705,8	Flytende USD rente
12.06.98	Lukket	100	12.12.03	NOK		150,0	Aksjeindeks
26.02.97	Åpent	100	26.02.04	NOK		300,0	Flytende rente med rentegulv
24.08.98	Åpent	99,26	02.07.04	GBP	12,0	156,8	Fast rente 6,5 %
19.08.97	Åpent	100,01	19.08.04	DEM	250,0	1 019,3	Flytende DEM rente
01.09.98	Åpent	99,74	01.09.05	USD	250,0	2 254,8	Flytende USD rente
22.12.00	Lukket	68,15	22.12.06	NOK		60,2	Aksjeindeks
17.12.01	Lukket	100	19.12.05	NOK		85,2	Aksjeindeks
						9 767,9	

*) Valutabeløpene er omregnet etter midtkurs USD 9,0192, GBP 13,069 og DEM 407,745 per 31.12.01.

Bankens utstedte obligasjoner er sikret med renteswapper i forholdet en til en.

mill. kr	2001	2000
Obligasjonslån i USD - i NOK (pålydende)	7 666,4	7 541,7
Obligasjonslån i DEM - i NOK (pålydende)	1 019,3	1 054,5
Obligasjonslånene i GBP - NOK (pålydende)	156,8	158,6
Obligasjonslånene i NOK - (pålydende)	925,4	1 521,0
Sum obligasjonslån	9 767,9	10 275,8
Bokført underkurs	-23,3	-6,8
I balansen er obligasjonslånene bokført med **)	9 744,6	10 269,0
Bokført sertifikatgjeld utgjør	0,0	0,0
Samlet sum i balansen	9 744,6	10 269,0

*) Bokført verdi er pålydende alle lån. Underkurs og egenbeholdning bokføres på separate konti.

Per 31.12.01 har obligasjonslånene en samlet markedsverdi på 9 744,6 mill. kr.

Per 31.12.00 har obligasjonslånene en samlet markedsverdi på 10 269,0 mill. kr.

Særlige vilkår:

Fokus Bank aksjeindeks 12.12.03.

Fokus Bank har utstedt et aksjeindeksert obligasjonslån med forfall 12.12.03.

Avkastningen på obligasjonslånet vil være avhengig av kursutviklingen på seks forskjellige aksjeindekser.

Avkastningen vil bli utbetalt ved forfall på obligasjonen.

Obligasjonsutstedelsen er sikret med en «asset swap» i forholdet 1:1.

Fokus Bank 06.02.03.

Fokus Bank har utstedt et obligasjonslån i NOK med forfall 06.02.03.

Avkastningen på obligasjonslånet er knyttet til et opsjonselement som gir investor en maksimal rente på investeringen.

Obligasjonsutstedelsen er sikret med utstedt renteopsjon og renteswap i forholdet 1:1.

Fokus Bank 22.12.06.

Fokus Bank har utstedt et aksjeindeksert obligasjonslån med forfall 22.12.06.

Avkastningen på obligasjonslånet vil være avhengig av kursutviklingen på 3 ulike aksjeindekser.

Avkastningen vil bli utbetalt ved forfall på obligasjonen.

Obligasjonsutstedelsen er sikret med opsjon og renteswap i forholdet 1:1.

Gjennomsnittlig rente 6,16 %.

Gjennomsnittlig rente er beregnet som rentekostnader i forhold til gjennomsnittlig kapital i året.

Note 15. Bankens ansvarlige lånekapital

Tallene gjelder morbanken.

Bankens ansvarlige lånekapital bokført til ialt 2 029,3 mill. kr, er opptatt i utenlandsk valuta.

Låneopptak år	Forfall år	Beløp i valuta	Motverdi mill. kr	Rente- sats	Årets kostnad ekskl. rente	Opprinnelig verdi
1999	2009	USD 75,0 mill.	676,4	2,65000	0	589,6
2001	2011	USD 50,0 mill.	451,0	2,90375	0	468,6
1997	evigv.	USD 100,0 mill.	901,9	4,16000	0	675,5
	Sum	USD 225,0 mill.	2 029,3			1 733,7

Valutalånene er omregnet med midtkurs USD 9,0192 per 31.12.01.

Valutalånene forrentes etter flytende rente med halvårlig justering, og de oppgitte satser er gjeldende satser ved årets utgang.

Valutalånene inngår i bankens valutabalanse (nettoposisjon) og er således til enhver tid sikret mot svingninger i valutakursene.

Kapitaldekning

Ansvarlig lånekapital inngår som tilleggskapital etter reglene om kapitaldekning i morbanken med:

Sum ansvarlig lånekapital	2 029,3
Egen ansvarlig lånekapital	0,0
Reduksjoner de siste 5 år	0,0
Begrensning etter 50 %-regelen	0,0
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital inkludert i kapitaldekningen	2 029,3

Evigvarende lån i USD inngår som øvrig tilleggskapital i kapitaldekningen.

I konsern inngår også andel fra tilknyttede selskaper i kjerne- og tilleggskapitalen.

Note 16. Spesifikasjon av egenkapitalendringer

Morbank	Aksje- kapital	Overkurs- fond	Annen innsk. egenkapital	Fond for vurd.forskj.	Øvrig egenkapital	Sum
Fokus Bank ASA 01.01.01	799,6	309,4	21,2	126,8	2 235,3	3 492,3
Aksjeemisjon	400,0					400,0
Konsernbidrag fra DDB Fokus Invest			13,4			13,4
Salg av aksjer i Eksportfinans				-2,9	2,9	0,0
Omklassifisering ANS-andel					(1,5)	(1,5)
Disponering av resultat 2001					(132,4)	(132,4)
Fokus Bank ASA 31.12.01	1 199,6	309,4	34,6	123,9	2 104,3	3 771,8

Konsern	Aksje- kapital	Overkurs- fond	Annen innsk. egenkapital	Fond for vurd.forskj.	Øvrig egenkapital	Sum
Fokus Bank Konsern 01.01.01	799,6	309,4	21,2	0,0	2 354,7	3 484,9
Aksjeemisjon	400,0					400,0
Konsernbidrag fra DDB Fokus Invest			13,4			13,4
Omklassifisering ANS-andel					(1,5)	(1,5)
Salg av Eikeveien					(1,4)	(1,4)
Disponering av resultat 2001					(125,5)	(125,5)
Fokus Bank Konsern 31.12.01	1 199,6	309,4	34,6	0,0	2 226,3	3 769,9

Note 17. Kapitaldekning

Iflg. forskrift om minstekrav til kapitaldekning i finansinstitusjoner skal morselskapet og konsernet ha en kapitaldekning tilsvarende 8 % av beregningsgrunnlaget.

Per 31.12.01 hadde Fokus Bank ASA følgende kapitaldekning:

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
800	1 200	Aksjekapital	1 200	800
1 779	1 579	Øvrig egenkapital	1 567	1 686
94	85	- Ikke tellende overfin. pensjonsmidler	86	95
2 485	2 694	Sum kjernekapital	2 681	2 391
917	1 040	Bokført tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	1 040	917
0	0	- Ikke tellende ansvarlig lånekapital	0	0
917	1040	Sum tellende ansvarlig lånekapital	1040	917
676	676	Øvrig tilleggskapital	676	676
1 593	1 716	Sum tilleggskapital	1716	1593
4 078	4 410	Brutto ansvarlig kapital	4 397	3 984
(10)	(4)	Fradrag	(4)	(10)
4 068	4 406	Netto ansvarlig kapital	4 393	3 974
37 196	33 024	Beregningsgrunnlag	38 312	38 554
6,68	8,16	Kjernekapitaldekning	7,00	6,20
10,94	13,34	Kapitaldekning	11,47	10,31

Spesifikasjon av beregningsgrunnlaget:

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
34 485	31 355	Eiendeler som ikke inngår i handelsporteføljen	36 643	35 794
1 503	1 467	Poster utenom balansen som ikke inngår i handelsporteføljen	1 467	1 503
1 208	202	Poster som inngår i handelsporteføljen	202	1 258
0	0	Beregningsgrunnlag fra valutarisiko	0	0
37 196	33 024	Sum netto beregningsgrunnlag	38 312	38 554

Ansvarlig lånekapital inngår som tilleggskapital etter reglene om kapitaldekning i morbanken med:

Evigvarende ansvarlig lånekapital	675,5
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	1 040,7
Sum bokført ansvarlig lånekapital	1 716,2*)
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	1 040,7
Reduksjoner de siste 5 år på tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	0,0
Begrensning etter 50 %-regelen	0,0
Tellende tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	1 040,7
Evigvarende ansvarlig lånekapital (inngår i annen tilleggskapital)	675,5
Tellende ansvarlig lånekapital	1 716,2

*) Sum bokført ansvarlig lånekapital i balansen per 31.12.01: 2 029,3 mill. kroner. Avviket skyldes korreksjon til en lavere kurs.

Evigvarende lån i USD inngår som øvrig tilleggskapital i kapitaldekningen.

I konsern inngår også andel fra tilknyttede selskaper i kjerne- og tilleggskapitalen.

Spesifikasjon av forskjell mellom kjernekapital og balanseført egenkapital:

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
2 485	2 694	Kjernekapital	2 681	2 391
3 492	3 772	Balanseført egenkapital	3 770	3 485
1 007	1 078	Differanse	1 089	1 094

Differansen skyldes at fond for vurderingsforskjeller, utsatt skattefordel, overfinansiering pensjonsforpliktelser og andre immaterielle eiendeler, trekkes i fra kjernekapitalen ved beregning av kapitaldekning.

Note 18. Eierforhold

Fokus Bank ASA eies i sin helhet av DDB Fokus Invest AS.

Aksjekapitalen per 31.12.01 består av totalt 109 051 540 aksjer pålydende kr 11.-.

Note 19. Obligasjoner – sertifikater

Morbank		Handelsporteføljen mill.kr	Konsern	
31.12.00	31.12.01		31.12.01	31.12.00
Obligasjoner				
843,6	58,8	Stats- og statsgaranterte obligasjoner	58,8	843,6
0,0	0,0	Utenlandske obligasjoner	0,0	0,0
242,9	503,7	Andre ihendehaverobligasjoner	503,5	255,0
1 086,5	562,5	Bokført verdi ihendehaverobligasjoner	565,1	1 098,6
1 074,5	578,4	Markedsverdi ihendehaverobligasjoner	581,0	1 086,6
-12,0	15,9	Merverdi lhendehaverobligasjoner	15,9	-12,0
Sertifikater				
486,0	237,8	Stats- og statsgaranterte sertifikater	237,8	486,0
1 502,3	522,1	Kommuner og finansinstitusjoner	522,6	1 502,3
1 988,3	759,9	Bokført verdi sertifikater	760,4	1 988,3
1 995,7	762,3	Markedsverdi sertifikater	762,8	1 995,7
7,4	2,4	Merverdi sertifikater	2,4	7,4

Obligasjonene er børsnoterte verdipapirer.

Av sertifikatbeholdningen er det kun sertifikatene utstedt av Den Norske Stat og BN-Kreditt som er børsnotert.

Pålydende verdi på egne obligasjoner er 185,0 mill. kroner (ikke med i ovennevnte oppstilling).

Gjennomsnittlig effektiv rente for handelsporteføljen er 7,22 %.

Note 20. Tilknyttede selskaper

Selskapets navn	Forretnings- kontor	Eierandel i prosent	Verdi tatt inn i balansen 31.12.00 i 1 000 kr	Tilgang/ avgang i året	Egen- kapital på ansk. tidspkt.	Balanse- ført goodwill	Andel resultat i 1 000 kr	Av- skrivning goodwill	Verdi tatt inn i balansen 31.12.01 i 1 000 kr
Eid av Fokus Bank ASA:									
Nordenfjeldske									
Personforsikring AS	Trondheim	39,00	46 409	0	26 084	13 775	7 924	1 740	52 593
Meglerhuset Nylander AS	Trondheim	40,00	1 054	(2 037)	0	0	2 388		1 405
Nylander Næringsmegling									
Holding AS	Trondheim	40,00	40	(40)	0		0		0
Fokus regnskap									
Brekstad AS	Ørlandet	38,70	116				0		116
Aksjer i tilknyttede selskaper			47 619	(2 077)		13 775	10 312	1 740	54 114

Ingen av selskapene er børsnoterte.

Note 21. Aksjer i datterselskaper

	Forretnings- kontor	Selskapets aksjekapital i 1 000 kr	Antall aksjer	Pålydende til sammen i 1 000 kr	Eier- andel i prosent	Egen- kapital i 1 000 kr	Resultat siste år i 1 000 kr	Bokført verdi i 1 000 kr
Kredittinstitusjoner								
Fokus Kreditt AS	Oslo	800 000	80 000	800 000	100,0	800 000	53 765	800 000
Fokus Finans AS	Trondheim	160 000	160 000	160 000	100,0	163 202	668	159 000
Andre selskaper								
Fokus Eiendomsmegling AS	Skien	500	500	500	100,0	148	266	500
Firstnordic Fondene AS	Trondheim	6 000	6 000	6 000	100,0	8 440	(1 758)	8 200
Fokus Kredittforsikring AS	Trondheim	20 900	209 000	20 900	100,0	30 676	1 770	39 482
Skårersletta Eiendom AS	Oslo	50	50	50	100,0	4 835	(2)	0
Sum								1 007 182

Tilgang/avgang datterselskaper

Danske Securities ASA og Eikeveien AS er solgt i løpet av året.

Note 22. Beholdning andre langsiktige aksjer og andeler

	Selskapets aksjekapital i 1 000 kr	Antall aksjer	Pålydende til sammen i 1 000 kr	Eier- andel i prosent	Bokført verdi i 1 000 kr
Eid av Fokus Bank ASA:					
Kredittinstitusjoner					
Eksportfinans AS	1 594 000	12 586	132 153	8,29	199 400
Andre selskaper					
Andre selskaper netto					105 200
Sum eid av Fokus Bank ASA					304 600

Note 23. Andeler i ansvarlige selskaper

Følgende selskaper er tatt inn i regnskapet etter nettometoden:

Selskapets navn	Eierandel i prosent	Andel av egenkapital i 1 000 kr
Bomveien 3 ANS	50,0	-1 664,0
Roby ANS	100,0	-10 720,0
Sum eid av Fokus Bank Konsern		-12 384,0

Note 24. Endringer i realaktiva

mill. kr	Morbank			Konsern			
	Maskiner, inventar og transportmidler	Bankbygninger og andre faste eiendommer	Immaterielle eiendeler	Maskiner, inventar og transportmidler	Bankbygninger og andre faste eiendommer	Immaterielle eiendeler	Goodwill
Anskaffelseskostnad 01.01.01	144,0	522,0	0,0	172,8	522,4	4,9	66,7
+ Tilgang dette år	52,8	1,1	0,0	52,8	1,1	0,9	0,0
- Avgang dette år	(68,3)	(143,8)	0,0	(89,6)	(144,2)	0,0	(29,8)
Anskaffelseskostnad 31.12.01	128,5		379,3		0,0	136,0	379,3
5,8	36,9						
+ Bokført verdi							
oppskrivninger per 01.01.00		65,7			65,7		
- samlede av-/nedskrivninger per 01.01.00	(52,1)	(241,5)	0,0	(74,5)	(241,5)	(0,4)	(6,7)
- ordinære avskrivninger i år	(31,8)	(5,8)	0,0	(34,9)	(5,8)	(1,4)	(3,3)
- avskrivning på oppskrivning i år		(0,2)			(0,2)		
- andre av-/nedskrivninger i år	(15,3)	(1,5)	0,0	(15,3)	(1,5)	(4,0)	(26,9)
+ Avgang avskrivning/nedskrivning i året	57,8	0,0		76,1	0,0		
Bokført verdi 31.12.01	87,1	196,0	0,0	87,4	196,0	0,0	0,0
Bokført gevinst ved salg/avgang	1,0	16,1	0,0	1,0	16,1	0,0	
Bokført tap ved salg/avgang	0,3	0,1	0,0	0,3	0,1	0,0	
Sats for ordinære avskrivninger	10-30 %	2 %	20-30 %	10-30 %	2 %	20-30 %	10 %

Note 25. Investeringer i og salg av realaktiva 1997-2001

mill. kr	Morbank				Konsern			
	Maskiner, inventar og transportmidler		Bankbygninger og andre faste eiendommer		Maskiner, inventar og transportmidler		Bankbygninger og andre faste eiendommer	
	Investert	Solgt	Investert	Solgt	Investert	Solgt	Investert	Solgt
1997	24,5	0,7	5,3	50,7	28,0	1,9	40,2	135,2
1998	27,2	2,4	0,0	190,4	28,3	2,4	0,0	195,0
1999	33,4	0,7	6,0	1,4	34,1	0,9	6,5	1,7
2000	56,5	0,8	37,1	0,0	61,0	0,8	37,1	0,0
2001	52,8	10,1	1,1	34,6	52,8	10,4	1,1	34,6

Note 26. Overtatte eiendeler

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
0,0	0,0	Næringseiendommer	0,0	0,0
0,1	0,0	Tomter	0,0	0,1
0,9	0,4	Boligeiendommer	0,4	0,9
1,3	1,3	Andre eiendeler	1,3	1,3
2,3	1,7	Sum overtatte eiendeler	1,7	2,3

Note 27. Fast eiendom og leiekontrakter

Konsernets eiendomsportefølje er fordelt på 2 kategorier der formålet med, og tidsperspektivet knyttet til bruk/realisasjon er avgjørende for klassifisering.

Følgende kategorier er benyttet:

	Bokført verdi mill. kr	Brutto areal m ²	Antall	Bokført verdi per m ² (kr)
Egne bygg for bankdrift	189,5	37 954	13	4 992
Funksjonærboliger o.a.e.	5,2	1 072	10	4 851
Bankbygninger og andre faste eiendommer	194,7	39 026	23	9 843
Tomter	1,0	12 399	4	4

Utnyttelse av fast eiendom:

	Arealutnyttelse (m ²)		
	Eget bruk	Utleid	Ikke utleid
Egne bygg for bankdrift	24 964	7 892	5 098
Funksjonærboliger o.a.e.	825	247	0
Sum	25 789	8 139	5 098

Egne bygg for bankdrift

Eiendom som anskaffes for å drive bankdrift, og hvor Fokus Banks hovedaktivitet på stedet skal drives fra denne eiendommen, inngår i «Egne bygg for bankdrift».

Egne bygg vurderes som en portefølje og er bokført til anskaffelseskost korrigert for ordinære avskrivninger og opp-/nedskrivninger.

Leiekontrakter

Banken har inngått kontrakter om leie av lokaler som i varierende grad benyttes eller er fremleid. Nettokostnaden for leiekontrakter vedr. lokaler som ikke benyttes av banken, er neddiskontert over restløpetid med 7,0 % rente.

Note 28. Lønn og generelle administrasjonskostnader

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
386,2	377,7	Lønn	421,0	469,6
29,5	55,1	Pensjoner	56,0	30,2
74,2	83,0	Sosiale kostnader	84,5	75,2
489,9	515,8	Lønnskostnader	561,5	575,0
6,7	3,5	Personalutdanning	3,5	7,0
58,8	72,9	Kontorhold	82,1	66,2
190,3	268,6	Leie/drift EDB	270,3	193,4
103,7	98,3	Andre administrasjonskostnader	119,4	133,6
359,5	443,3	Administrasjonskostnader	475,3	400,2

I regnskapsåret 2001 har gjennomsnittlig antall ansatte i morbank og konsern vært henholdsvis 982 og 1 020.

For morbanken utgjør samlede kostnader til lønn, pensjonsforpliktelser og annen godtgjørelse til administrerende direktør, medlemmer av styret, representantskap, kontrollkomité og øvrige tillitsvalgte kr 3 975 000.

Herav utgjør lønn og annen godtgjørelse til administrerende direktør Thomas F. Borgen kr 1 445 000.

Mellom Fokus Bank ASA og adm. dir. foreligger, ut over tjenestefri periode, en avtale om en lønnsordning på 2 år ut over oppsigelsestiden.

For øvrig har Fokus Bank ASA ikke forpliktet seg overfor administrerende direktør eller styrets formann til å gi særskilt vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet eller vervet.

Det eksisterer heller ingen spesielle avtaler om bonuser, opsjoner e.l. for disse. Administrerende direktør har en vedtektsfestet avtale om pensjonsalder 60 år.

Note 29. Pensjoner morbank

Fokus Bank ASA har egen pensjonskasse som dekker de ordinære pensjonsforpliktelsene. Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Pensjonsmidlene er primært investert i aksjer og obligasjoner.

Antall personer som per 31.12.01 var med i selskapets pensjonsordning:

Aktive	1 127
Pensjonister	584

I tillegg har banken pensjonsforpliktelser som er finansiert over driften. Dette omfatter forpliktelser i forbindelse med førtidspensjoner, tilleggspensjoner og forpliktelser overfor ledere som kan gå av med pensjon før den ordinære pensjonsalderen.

Antall personer som per 31.12.01 var med i selskapets pensjonsordning for pensjoner over driften:

Aktive	49
Pensjonister	329

I henhold til GRS-standard for pensjonskostnader er det for 2001 beregnet en fremtidig forpliktelse knyttet til AFP-ordningen for finansnæringen. AFP-ordningen ble utvidet i 1998 ned til 62 år. Alle ansatte omfattes av ordningen, men banken legger 50 % uttakssannsynlighet til grunn. Økning i forpliktelsen som følge av redusert pensjonsalder er i henhold til GRS-standard for pensjonskostnader behandlet som en planendring. Banken kan da velge mellom å ta kostnaden til utgift straks eller foreta en amortisering over gjennomsnittlig gjenværende løpetid. Alternativet med amortisering er benyttet.

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser:

Økonomiske forutsetninger:	2001	2000
Diskonteringsrente	6,0 %	6,0 %
Lønnsregulering	3,0 %	3,0 %
Regulering av løpende pensjon	3,0 %	3,0 %
Regulering av folketrygdens grunnbeløp	2,0 %	2,0 %
Regulering av fripoliser	2,0 %	2,0 %
Avkastning på pensjonsmidler	7,0 %	7,0 %

Pensjonskassen	2001	2000
Opptjente pensjonsforpliktelser	880,3	863,7
Pensjonsmidler	1 043,7	971,6
Utsatt forpliktelse ved (tap)/gevinst	77,0	13,6
Netto pensjonsforpliktelser	(86,4)	(94,3)

Årets pensjonskostnad pensjonskassen	2001	2000
Årets pensjonsopptjening	28,5	25,3
Rentekostnad	49,0	48,3
Avkastning på pensjonsmidler *)	69,2	64,6
Utbetaling over driften	0,4	0,4
Årets pensjonskostnad	7,9	8,6

*) Avkastning på pensjonsmidler er estimert for 2001. Faktisk avkastning på pensjonsmidlene ble i 2001 på -5,0 mill. kr. Akkumulert forskjell mellom estimert (benyttet) og virkelig avkastning er per 31.12.01 på 72,0 mill. kr.

Pensjoner over driften

Nåverdi av pensjoner over drift	2001	2000
Førtidspensjoner mv.	96,3	85,8
AFP total forpliktelse	96,8	85,3
- utsatt forpliktelse	(22,5)	(25,3)
AFP forpliktelse over driften	74,3	60,0
Totale bokførte forpliktelser	170,6	145,8

Årets pensjonskostnad over drift	2001	2000
Pensjonsutbetalinger over drift	27,8	31,4
Endring førtidspensjoner mv.	10,5	(15,4)
Årets ordinære kostnad AFP	16,8	10,6
Årets pensjonskostnad over drift	55,1	26,6

Note 30. Lån til tjeneste- og tillitsmenn

Per 31.12.01 utgjorde utlån til ansatte 654,3 mill. kroner.

Av dette utgjorde utlån til bolig 625,3 mill. kroner.

Rentesubsidiering av lån til ansatte utgjorde 6,2 mill. kroner i 2001 ut fra en årlig effektiv normalrente på 8,3 %.

I ovennevnte tallstørrelser inngår både tillitsmenn, ansatte, tidligere ansatte som etter avtale fortsatt har ansattebetingelser, og bankens pensjonister. Subsidiert rente reduserer bankens nettorente.

Gjennomsnittlig rente til ansatte lå 0,31 % under gjennomsnittlig marginal inntakskost i 2001.

Lån til administrerende direktør, direksjonen, medlemmer av styret, representantskap og kontrollkomité:

Terje Svendsen 1 022 000

Steinar Sivertsen 1 021 000

Administrerende direktør og de øvrige medlemmene av styret, representantskap og kontrollkomité har ikke lån eller sikkerhetsstillelser per 31.12.01.

Note 31. Renteinntekter og rentekostnader

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
219,8	397,9	Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	399,5	227,9
3 586,2	3 594,0	Renter av utlån til og fordringer på kunder	3 967,6	3 606,6
203,3	192,6	Renter på obligasjoner og sertifikater og andre verdipapirer	198,3	203,9
4 009,3	4 184,5	Renteinntekter	4 565,4	4 038,4
454,8	544,0	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	776,9	418,0
1 584,5	2 145,1	Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	2 145,1	1 584,5
690,4	375,6	Renter på utstedte verdipapirer	375,6	690,4
146,0	112,3	Renter på ansvarlig lånekapital	112,3	146,0
30,8	0	Andre rentekostnader	0	35,2
39,7	38,1	Avgift til sikringsfondet	38,1	39,7
2 946,2	3 215,1	Rentekostnader	3 448,0	2 913,8

Note 32. Andre driftsinntekter

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
31,5	73,1	Inntekter av aksjer og andre verdipapirer	68,4	24,2
0,4	8,6	Inntekter av eierinteresser i tilknyttede selskaper	8,6	0,4
43,8	75,3	Inntekter av eierinteresser i konsernselskaper	0,5	7,1
75,7	157,0	Utbytte og andre inntekter av verdipapirer	77,5	31,7
27,9	34,8	Garantiprovisjon	34,8	27,9
19,7	28,1	Kredittformidling	28,1	19,7
52,6	44,2	Verdipapiromsetning og forvaltning	78,7	173,2
184,7	205,7	Betalingsformidling	205,7	184,7
6,7	7,8	Forsikringstjenester	7,8	6,7
3,3	30,3	Annen virksomhet	30,3	3,3
294,9	350,9	Provisjons- og gebyrinntekter	385,4	415,5
1,4	1,8	Verdipapiromsetning og forvaltning	2,1	2,1
62,7	62,1	Betalingsformidling	62,0	62,7
64,1	63,9	Provisjons- og gebyrkostnader	64,1	64,8
(4,4)	20,5	Netto gevinst/tap på sertifikat, obligasjoner o.l.	22,7	(4,4)
24,6	(41,5)	Netto gevinst/tap på aksjer o.a. verdipapirer	(38,8)	14,1
20,2	(21,0)	Netto gevinst/tap på verdipapirer	(16,1)	9,7
52,6	51,5	Netto gevinst/tap valuta og derivater	51,5	59,3
72,8	30,5	Netto kursgevinster	35,4	69,0
19,4	26,6	Driftsinntekter eiendommer	25,9	19,4
0,7	3,0	Gevinst ved salg av anleggsmidler	3,0	0,7
36,4	81,0	Andre driftsinntekter	69,7	31,4
56,5	110,6	Andre driftsinntekter	98,6	51,5
435,8	585,1	Sum andre driftsinntekter	532,8	502,9

Note 33. Andre driftskostnader

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
52,4	66,2	Husleiekostnader	66,2	51,2
1,5	1,5	Eiendomsavgifter	1,5	1,5
10,9	19,7	Vedlikehold EDB	22,0	10,5
0,0	0,4	Tap ved salg av varige driftsmidler	0,4	0,0
99,8	93,1	Andre driftskostnader	99,6	104,3
164,6	180,9	Sum	189,7	167,5

Konsernet Fokus Bank har i løpet av 2001 utbetalt kr 1 667 000 til ekstern revisor vedrørende regnskapsåret 2001. Herav utgjør rådgivning kr 508 600.

Note 34. Restløpetid for hovedposter per 31.12.01

mill. kr	Inntil 1 md.	Fra 1-3 md.	Fra 3 md. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år	Uten rest- løpetid	Totalt
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker, og gjelds-							
brev som kan refinansieres i sentralbanker	1 007,9	0,0	0,0	0,0	0,0	133,2	1 141,1
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 276,1	1 108,7	0,0	22,6	0,0	0,0	2 407,4
Utlån til og fordringer på kunder	5 051,9	966,0	1 213,2	2 347,3	28 829,9	0,0	38 670,3
Obligasjoner og sertifikater og andre							
rentebærende verdipapirer	456,3	1 054,2	0,0	0,0	0,0	0,0	1 510,5
Øvrige eiendeler med restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eiendeler uten restløpetid	500,9	0,0	0,0	0,0	865,7	967,1	2 333,7
Sum eiendeler	8 464,1	3 128,9	1 213,2	2 369,9	29 524,6	1 100,3	46 063,0
Gjeld og egenkapital NOK							
Gjeld til kredittinstitusjoner	72,8	1 418,3	185,1	0,0	0,0	0,0	1 676,2
Innskudd fra og gjeld til kunder	25 870,4	388,2	11,8	0,2	0,0	0,0	26 270,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	0,0	0,0	925,4	0,0	0,0	925,4
Øvrig gjeld med restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gjeld uten restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 387,5	1 387,5
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 769,9	3 769,9
Sum gjeld og egenkapital	25 943,2	1 806,5	196,9	925,6	0,0	5 157,4	34 029,6
Eiendeler valuta							
Kontanter og fordringer på sentralbanker, og gjelds-							
brev som kan refinansieres i sentralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,3	7,3
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 091,3	2 127,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3 218,8
Utlån til og fordringer på kunder	519,2	1 275,4	459,8	1 696,1	1 105,1	0,0	5 055,6
Obligasjoner og sertifikater og andre							
rentebærende verdipapirer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige eiendeler med restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eiendeler uten restløpetid	92,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	92,5
Sum eiendeler valuta	1 702,8	3 402,9	459,8	1 696,1	1 105,1	7,5	8 374,2
Gjeld og egenkapital valuta							
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 013,3	2 834,2	999,8	275,0	1 773,4	0,0	8 895,7
Innskudd fra og gjeld til kunder	177,0	361,1	39,3	0,0	0,0	0,0	577,4
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	2 705,8	0,0	6 113,4	0,0	0,0	8 819,2
Øvrig gjeld med restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gjeld uten restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	86,0	86,0
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	2 029,3	0,0	2 029,3
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum gjeld og egenkapital valuta	3 190,3	5 901,1	1 039,1	6 388,4	3 802,7	86,0	20 407,6
Netto likviditetseksposering							
Balanseposter totalt	-18 966,6	-1 175,8	437,0	-3 248,0	26 827,0	-4 135,6	0,0
Innbetaling/utbetaling ikke balanseførte finansielle derivater							
norske kroner	-1107,8	-3746,2	3673,3	1593,0	1081,7		1 494,0
utenlandsk valuta	1921,8	6695,7	-413,7	3127,1	849,6		12 180,5
Nettosum alle poster	-18 152,6	-1 773,7	3 696,6	1 472,1	28 758,3	-4 135,6	13 674,5

Note 35. Avtalt tidspunkt for endring av rentebetingelser på hovedposter per 31.12.01

mill. kr	Inntil 1 md.	Fra 1-3 md.	Fra 3 md. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år	Uten rente- eksponering	Totalt
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker, og gjeldsbrev som kan refinansieres i sentralbanker	1 007,9	0,0	0,0	0,0	0,0	133,2	1 141,1
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 197,1	315,6	0,0	22,6	872,1	0,0	2 407,4
Utlån til og fordringer på kunder	661,4	0,0	34 795,1	2 842,8	371,0	0,0	38 670,3
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	976,9	533,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1 510,5
Øvrige eiendeler med restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eiendeler uten restløpetid	500,9	0,0	0,0	0,0	865,7	967,1	2 333,7
Sum eiendeler	4 344,2	849,2	34 795,1	2 865,4	2 108,8	1 100,3	46 063,0
Gjeld og egenkapital							
Gjeld til kredittinstitusjoner	95,8	1 395,3	0,0	0,0	0,0	185,1	1 676,2
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	0,0	26 270,3	0,3	0,0	0,0	26 270,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	630,0	0,0	295,4	0,0	0,0	925,4
Øvrig gjeld med restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gjeld uten restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 387,5	1 387,5
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 769,9	3 769,9
Sum gjeld og egenkapital	95,8	2 025,3	26 270,3	295,7	0,0	5 342,5	34 029,6
Eiendeler valuta							
Kontanter og fordringer på sentralbanker, og gjeldsbrev som kan refinansieres i sentralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,3	7,3
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	293,8	2 925,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 218,8
Utlån til og fordringer på kunder	5 055,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5 055,6
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige eiendeler med restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eiendeler uten restløpetid	92,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	92,5
Sum eiendeler valuta	5 441,7	2 925,0	0,0	0,0	0,0	7,5	8 374,2
Gjeld og egenkapital valuta							
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 642,6	5 153,3	1 099,8	0,0	0,0	0,0	8 895,7
Innskudd fra og gjeld til kunder	177,0	361,1	39,3	0,0	0,0	0,0	577,4
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	8 662,4	156,8	0,0	0,0	0,0	8 819,2
Øvrig gjeld med restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gjeld uten restløpetid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	86,0	86,0
Ansvarlig lånekapital	0,0	2 029,3	0,0	0,0	0,0	0,0	2 029,3
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum gjeld og egenkapital valuta	2 819,6	16 206,1	1 295,9	0,0	0,0	86,0	20 407,6
Netto renteeksponering							
Balanseposter totalt	4 248,4	-1 176,1	8 524,8	2 569,7	2 108,8	-4 242,2	12 033,4
Ikke balanseførte finansielle derivater som påvirker renteeksponeringen							
Norske kroner	0,0	-1 127,8	-6 019,0	413,7	67,6	0,0	-6 665,5
Utenlandsk valuta	0,0	1 127,8	6 019,0	-413,7	-67,6	0,0	6 665,5
Nettosum alle poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opplysninger om renterisikofølsomhet per årsslutt							
Resultateffekter ved en rentøkning på 1 %		Handel	Bank	Totalt			
Resultateffekt ved 1,0 % rentøkning		10,0	0,0	10,0			

Tallene viser hvilken netto resultateffekt banken vil få dersom renten for alle netto renteposisjoner per valutasort øker med 1 %.

Note 36. Skatter morbank

Ved utgangen av regnskapsåret eksisterer det midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Det er beregnet utsatt skatt / utsatt skattefordel på grunnlag av disse forskjellene.

Årets skattekostnad i reultatregnskapet fremkommer slik:	31.12.01	31.12.00
Betalbar skatt på årets resultat	0,0	0,0
Brutto endring utsatt skatt norske selskaper	(84,0)	(70,4)
Årets totale skattekostnad	(84,0)	(70,4)
Herav henført til ekstraordinært resultat	0,0	0,0
Skattekostnad ordinært resultat	(84,0)	(70,4)

Betalbar skatt i årets skattekostnad fremkommer slik:			
Ordinært resultat før skattekostnad		(216,5)	(218,1)
Ekstraordinært resultat før skatt		0,0	0,0
Permanente forskjeller	+/-	4,0	4,2
Endring midlertidige forskjeller	+/-	212,5	213,9
Grunnlag betalbar skatt norske selskaper		0,0	0,0

Betalbar skatt 1)	Skattesats: 28 %	0,0	0,0
Godtgjørelse på mottatt utbytte norske selskaper		0,0	0,0
Betalbar skatt årets resultat norske selskaper		0,0	0,0
Betalbar skatt årets resultat utenlandske selskaper		0,0	0,0
Sum betalbar skatt på årets resultat		0,0	0,0

1) Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:			
Betalbar skatt på årets resultat		0,0	0,0
Betalbar skatt på avgitt konsernbidrag		0,0	0,0
Sum betalbar skatt		0,0	0,0

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt / utsatt skattefordel:

Forskjeller som skal utlignes:			
Anleggsmidler	+/-	(1 638,5)	(1 642,3)
Omløpsmidler	+/-	(528,9)	(358,5)
Gjeld	+/-	(241,6)	(233,4)
Underskudd til fremføring	-	(701,4)	(604,9)
Sum		(3 110,4)	(2 839,1)

Utsatt skattefordel (-) / Utsatt skatt (+) i balansen	Skattesats: 28 %	(870,9)	(794,9)
---	------------------	---------	---------

Forskjeller som skal utlignes:

Anleggsmidler	-	0,0	4,7
Omløpsmidler	-	0,0	0,0
Gjeld	-	0,0	0,0
Underskudd til fremføring	+	0,0	0,0
Sum		0,0	4,7

Utsatt skattefordel	Skattesats: 28 %	0,0	1,3
---------------------	------------------	-----	-----

Utsatt skattefordel (-) / utsatt skatt (+) i balansen fremkommer slik:

Utsatt skattefordel (-) / utsatt skatt (+)	(870,9)	(794,9)
Utsatt skattefordel på motatt konsernbidrag	5,2	8,2
Sum utsatt skattefordel (-) / utsatt skatt (+) i balansen	(865,7)	(786,7)

Fremføringsperioden for underskuddet utløper i 2011. Det vises forøvrig til note 41 om betingede utfall.

Utsatt skattefordel i konsernregnskapet:

En rekke av selskapene i konsernet har negative midlertidige forskjeller. Netto utsatt skattefordel per 31.12.2001 er balanseført med kr 874,3 mill.

Note 37. Garantiansvar, pantstillelser

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
1 585	1 889	Betalingsgarantier	1 889	1 585
658	574	Kontraktsgarantier	574	658
800	295	Lånegarantier	295	800
23	45	Garantier for skatter mv.	45	23
14	109	Annet garantiansvar	109	14
3 080	2 912	Garantiansvar	2 912	3 080
Pantstillelser				
1 873	984	Statsobligasjoner og sertifikater til en samlet bokført verdi av: Er stillet som sikkerhet for:	984	1 873
0	0	Konsernets eiendoms- og fondsvirksomhet på ialt:	0	0
0	0	Dagslånsramme i Norges Bank på i alt:	0	0
10,3	5,3	Bankbygninger og andre faste eiendommer til en samlet bokført verdi av:	5,3	10,3
0,2	0,1	Er stillet som sikkerhet for lån på ialt:	0,1	0,2

Note 38. Forholdet til datterselskaper

I morbankens balanse inngår følgende mellomværender med datterselskaper:

mill. kr	2001	2000
Utlån og andre fordringer		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 858,2	186,0
Utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning	0,0	0,0
Andre fordringer	77,7	36,7
Samlede utlån og andre fordringer	2 935,9	222,7
Innskudd og øvrig gjeld		
Gjeld til kredittinstitusjoner	96,1	102,3
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	0,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	0,0
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0
Samlede innskudd og annen gjeld	96,1	102,3
Garantier	0,0	0,0

Note 39. Avsetninger til forpliktelser og kostnader

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
145,9	170,6	Pensjonsforpliktelse mv.	171,6	146,3
0,0	0,0	Uspesifiserte avsetninger på garantiansvar	0,0	5,2
87,5	38,6	Andre avsetninger til forpliktelser og kostnader	45,6	87,7
233,4	209,2	Sum avsetninger til forpliktelser og kostnader	217,2	239,2

Note 40. Finansielle derivater og finansiell risikostyring

(Alle tall i 1 000)

Finansielle derivater er samlebetegnelsen for avtaler hvis verdi avhenger av et eller flere finansielle produkter.

Fokus Bank inngår slike avtaler for fastsettelse av fremtidige valutakurser og rentevilkår, både som en tjeneste for bankens kunder og ut fra eget forretningsmessig behov.

Sikringsforretninger

Valutaderivater og rentederivater brukes aktivt for sikring av poster i balansen for å begrense kurs- og renterisiko.

Forretninger som gjøres for sikring blir ved kontraktsinngåelse merket og tatt ut av bankens tradingportefølje, men de rapporteres inn i bankens totale kurs og renteposisjoner. Alle andre finansielle derivater betegnes som handelsforretninger.

Per 31. 12. 2001 var omfanget av bankens utestående finansielle derivater følgende:

	Nominelle verdier 2001		Virkelig verdi 2001	
	Sikring	Handel	Sikring	Handel
Valutaderivater				
Valutaterminforretninger	-	9 449 600	-	40 325 Kjøpte
valutaopsjoner	-	-	-	-
Solgte valutaopsjoner	-	-	-	-
Valuta og rentebytteavtaler	1 022 600	-	(161 585)	-
Rentederivater				
FRA	-	6 346 500	-	2 051
Futures	-	-	-	-
Rentebytteavtaler	11 998 680	-	(45 415)	-
Kjøpte renteopsjoner	-	489 500	-	5 128
Solgte renteopsjoner	-	399 500	-	(2 144)

Kommentarer til tallene

Interne transaksjoner er ikke tatt med. Kun den ene siden av valurelaterte kontrakter er tatt med, dvs. den siden institusjonen skal motta. Den nominelle verdien beregnes ut fra kontraktsbeløpet som ligger til grunn for renteberegning, eller som ligger til grunn for en mulig fremtidig valutaveksling. Kontraktsbeløpene i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner til gjeldende kurs per årsskiftet.

Kreditt- og markedsrisiko

Hele bankens eksponering i valuta- og renteinstrumenter er kreditteksponert. De vesentlige poster gjøres i hovedsak med eieren Danske Bank. Handel i instrumentene kredittbehandles i bankens ordinære kredittkomitéer. De enkelte motparter kredittvurderes og innvilges rammer iht. den kredittrisiko det er naturlig at disse kan ha i denne type instrumenter. Innenfor rammen spesifiseres hvilke produkter den enkelte motpart kan benytte. Produktene veies innenfor rammen med forskjellig vekt hensyntatt den iboende kredittrisiko for de enkelte produkter. Bankens valutasytem oppdateres med kundenes rammeutnyttelse innenfor hvert produkt og gruppe av produkter. Bankens valutasytem oppdateres med kundenes rammeutnyttelse innenfor hvert produkt og gruppe av produkter. Tildelte rammer blir overvåket for å unngå overskridelser.

Det er jevnlig kontroll med kredittgivning ved rapportering mellom kredittkomitéer og valutaavdeling på utnyttelse av rammer samt at rammene skal opprettholdes.

Motregning av kontrakter er avtalt med andre banker. For andre kunder søkes det å etablere motregningsavtaler, samtidig som denne type forretninger også omfattes av etablerte sikkerheter.

Note 40. Finansielle derivater og finansiell risikostyring

Pr. 31. 12. 2001 var omfang av bankens kredittekvivalente verdier:

	Kredittekvivalente verdier 2001		
	Sikring	Handel	Totalt
Valutaderivater			
Valutaterminforretninger	-	327 268	327 268
Valutaopsjoner	-	2 766	2 766
Valuta og rentebytteavtaler	60 656	-	60 656
Rentederivater			
FRA	-	9 920	9 920
Futures	-	-	-
Rentebytteavtaler	109 580	40 375	149 955
Renteopsjoner	2 224	11 703	13 927
Totalt	172 460	392 032	564 492

Den kredittekvivalente verdi beregnes som sum av risikoen knyttet til kontrakter som ut fra dagens markedsverdi gir en gevinst til banken og sannsynligheten for en ytterligere gevinst som følger av fremtidig utvikling av markedsverdier.

Kontraksbeløpene i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner til gjeldende kurs pr. årsskiftet.

Markedsrisiko begrenses gjennom avgrensede handlerammer og kontinuerlig rapportering og oppfølging av utsatte kurs- og renteposisjoner. Posisjonsrammer er satt opp på seksjons- og avdelingsnivå gjennom rammeverk gitt fra bankens styre og administrasjon. Ramme for valutaposisjon følger i hovedsak Norges Banks anbefalinger og begrensninger. Ramme for renteposisjon er satt opp på et nivå som avgrenser risikoen, samtidig som daglig drift ikke blir skadelidende. Alle renteposisjonsrammer blir styrt etter sensitivetsrammer med fordeling på gap. Kapitalmarkedsavdelingen foretar ordinær overvåking av driften. I tillegg blir det foretatt oppfølging/overvåking av posisjonsrammene på oppgjørsavdelingen. Posisjoner i egenkapitalinstrumenter blir styrt gjennom handlerammer som følges opp av utførende enhet og oppgjørsavdeling. Bankens likvidetsrisiko blir styrt gjennom forskrifter og interne rammeverk for hvordan sammensetningen av bankens funding skal være. Rammene følges opp daglig av ansvarlig samt gjennom månedlig rapportering til bankens ledelse.

Kursfølsomhet valuta per årsslutt

Resultateffekter ved kursendring i vår disfavør

	Handel	Bank	Totalt
Alle valutasorter	6 426	0	3 902
1,0 % endring	64	0	39

Tallene viser hvilken resultateffekt banken vil få dersom kursen for alle netto posisjoner per valutasort går i vår disfavør.

Sum av absoluttverdiene per valutasort brukes for å beregne denne resultateffekten.

Låneforpliktelser

Banken har forpliktet seg til fremtidige transaksjoner som kan resultere i at banken påtar seg en kreditteksponering.

Den 31.12.01 utgjorde disse forpliktelsene 100 mill. norske kroner utover de beløp som fremkommer i bankens balanse.

Note 41. Betingede utfall

Banken er som følge av den ordinære virksomhet involvert i rettstvister og saksbehandling vedrørende omtvistede krav, herunder erstatningskrav rettet mot banken. Kravene er vurdert i samsvar med norsk regnskapsstandard om betingede utfall. Det er vurdert som ikke sannsynlig at de fremsatte krav vil innebære vesentlige erstatningsutbetalinger. Det er følgelig ikke foretatt særskilt avsetning for slike forhold i regnskapet.

Note 42. Kontantstrømoppstilling

Morbank			Konsern	
2000	2001	mill. kr	2001	2000
3 979	4 018	Rente- og provisjonsinnbetalinger	4 405	4 002
3 012	3 195	Renteutbetalinger	3 428	2 979
535	614	Andre driftsinnbetalinger	736	602
667	1 313	Andre driftsutbetalinger	1 219	769
85	8	Inngått på tidligere avskrevne fordringer	8	85
0	0	Betalte skatter	0	0
920	132	Netto kontantstrøm fra drift	502	941
(138)	(7 586)	Reduksjon/(økning) i utlån til og innskudd fra kredittinstitusjoner	(5 665)	(237)
(3 608)	7 353	Reduksjon/(økning) i utlån	(1 064)	(5 944)
68	(21)	Reduksjon/(økning) i andre fordringer	(20)	15
274	(920)	Økning/(reduksjon) i lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	5 420	1 724
4 366	(781)	Økning/(reduksjon) i innskudd fra kunder	(831)	4 436
0	0	Økning/(reduksjon) i sertifikatgjeld	0	0
330	(95)	Økning/(reduksjon) i øvrig gjeld	(240)	351
1 292	(2 050)	Netto kontantstrøm fra løpende finansiell virksomhet	(2 400)	345
(953)	(389)	Investeringer i anleggsmidler	(435)	(124)
39	255	Salg av anleggsmidler	252	96
(914)	(134)	Netto kontantstrøm fra investeringer	(184)	(28)
(557)	(525)	Økning/(reduksjon) i obligasjonsgjeld	(525)	(557)
183	33	Økning/(reduksjon) i ansvarlig lånekapital	33	183
0	0	Tilført aksjekapital/preferansekapital	0	0
27	412	Endringer i egenkapitalen	411	70
(347)	(80)	Netto kontantstrøm fra langsiktig finansiering	(81)	(304)
951	(2 132)	Netto endring i kontanter og kortsiktige plasseringer	(2 163)	954
41	27	(Reduksjon)/økning i kontanter	27	41
(341)	0	Utbetalt utbytte for forrige år	0	(341)
(652)	2 105	Nettokjøp/(salg) av kortsiktige verdipapirer	2 137	(653)
(952)	2 132	Sum endring i kontanter og kortsiktige plasseringer	2 164	(953)

KPMG AS

Fjordgata 69
N-7010 Trondheim

Telephone +47 73 80 21 00
Fax +47 73 80 21 20
www.kpmg.no
Entrepris NO 026 174 627 MYA

Til generalforsamlingen og representantskapet i Fokus Bank ASA

REVISJONSBERETNING FOR 2001

Ledelsens ansvar og revisors oppgave

Vi har revidert årsregnskapet for Fokus Bank ASA for regnskapsåret 2001, som viser et underskudd på - kr 132,4 millioner for morselskapet og et underskudd på - kr 125,5 millioner for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og dekning av underskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, noteopplysninger og konsernregnskap. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Grunnlag for vår uttalelse

Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonsskikk i Norge. God revisjonsskikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Uttalelse

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for selskapets og konsernets økonomiske stilling 31. desember 2001 og for resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapsskikk
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av underskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Trondheim, 13. februar 2002

KPMG AS

Hallvard Strømme
Statsautorisert revisor

KPMG AS er et medlem av KPMG International
a Swiss entity

Sammenhengende i
arbeidsgang og gjennomført
Revisjonsoppgave

Sammenhengende i

Oslo
Bærum
Ålesund
Bergen
Bodø
Fosnes
Haugesund
Molde

Trondheim
Lørenskog
Kjeller
Molde
Bærum
Haugesund

Oslo
Bærum
Lørenskog
Kjeller
Molde
Bærum
Haugesund